

EZÜST disztárgyak, evőeszközök, sport- és versenydíjak dus választékban, gyári árban
SCHLEIFER ezüstárugár. Budapest, VII., Kazinczy u. 14. Telefon; József 135-28.

HUTTER JÓZSEF szappangár, Olajipar Részvénytársaság
 Budapest, VII., Erzsébet-körút 6.

! CERES !
 kóser ételzsír
 tápláló, könnyen emészthető

BRAUN REZSŐ
 ur- és női-dívat üzlete
 Budapest, VI., Aradi u. 31.

Hitelképes egyéneket előnyös részletfizetésre is kiszolgálunk

ILLÉS SIMON CUKRÁSZ

BUDAPEST, VII. Erzsébet-körút 39. Telefon: J. 121-52.
 Tea és finom sütemények
 torták, bonbonok, fagyalt
 és gesztenye purée.
 E16 k+16 uzsonnázó hely.

ASTRA

FACSILLÁR-MŰHELY
 Csillárok // Műipari tárgyak // Antik butorok
NÁDOR LAJOS tervező iparművésznél
 Budapest, VI., Nagymező u. 52. Mintaterem: IV., Váci u. 39.
 Régi butorokat új módszerrel művészién átalekít!

A világ minden nyelvére végez **fordításokat** **KOSMOS FORDÍTÓ IRODA, Budapest**
 VIII., Rákóczi-ut 59. Telefon: József 65-21

CSÁNGÓ JENŐ

BŐRÖNDÖS - Bördismű különlegességek

RÁKÓCZI-UT 39. - TELEFON: J. 129-25.

VESZEK RÉGI UJSÁGPAPIRT, folyóiratokat
 és elhasznált üzleti könyveket
VOLOVITS DEZSŐ VIII., József-körút 9. az udvarban

ÁGYTOLL, PEHELY legolcsóbb forrása
 Gőztisztítás, dezinfekció 3 órán belül. **PERL, Dob ucca 39.**

Orth. koser של כסה של כסה

legfinomabb

asztali és tokaji borok, szilvórium

legolcsóbban kapható

KISS ADOLF borpincéjében
 Budapest, VII. Rombach-utca 5. sz.
 a Rombach-templom mellett.

Tíz liter vételnél házhoz szállítva. — Vízonteladónak árengedmény.

Magyarország legrégebb bélyegkereskedése
MAJÓ SÁNDOR Andrassy-ut 27. (udvarban)

Nagy raktár sorozatokban egyes bélyegekből. Az összes létező segéd-
 eszköz raktáron: Pinzetta, nagyító üveg, átlátszó boríték, vízjelkereső,
 fogazatmérő, bélyegtárcák, katalógusok, cserefüzetek, színtáblázatok, angol
 ragasztók, album fedelek, Schaback és üres pontozott lapok.
 Minden vevő 50 ezer kor-tól feljebb vásárlásánál kap egy bélyegtárcát.

Akinek nem mindegy
 MIT TESZ A NYELVÉRE,
 az csak mindenütt a
SZENT ISTVÁN
CUKORKÁT

kérje, mert ezt valódi olaj-
 jokkal, tiszta izekkel készít-
 jük. Megismerhetők, hogy
 minden szem cukorkába
 a **SZENT ISTVÁN** szó
 van préselve

Kőbányai Polgári Serfőző és
 Szent István Tápszerművek Rt.

Budapest, 1926 április hó.

I. évfolyam 4. szám.

Egyetértés

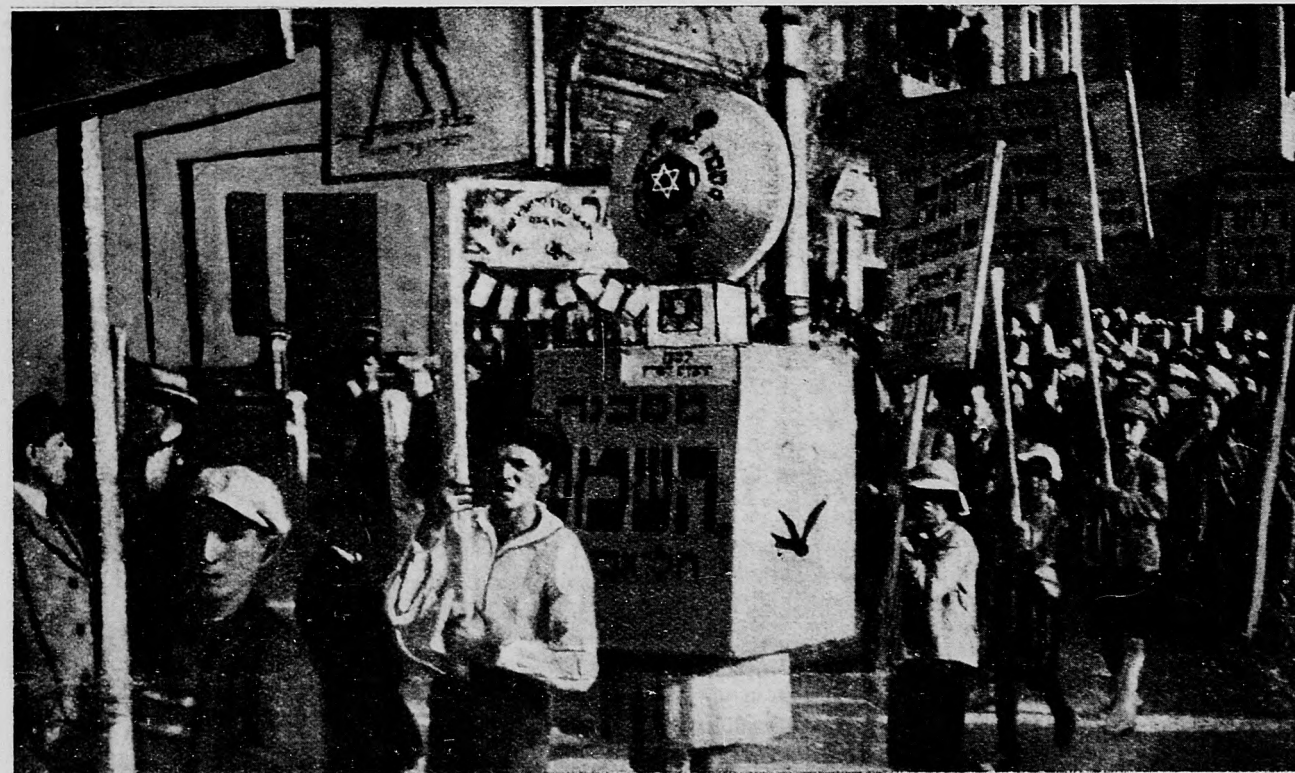
IRODALMI, TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és HITÉLETI KÉPES HAVI FOLYÓIRAT

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 VI., ANDRÁSSY-UT 84. SZÁM.

Felelős szerkesztő:
MÁRKUS ALADÁR

Előfizetési díj:
 Egész évre K 150.000
 Jugoszláviában . . 250 Dinár

Karnevál Jeruzsálemben

A kisiparosok reklámhordozói a purimi felvonuláson

Diszt, méltóságot, függetlenséget a rabbiknak!

A magyar zsidóságnak örök büszkesége sok megbesülésre és tiszteltreméltó értéke között *papjaink mély-séges tudása, széles látókörű műveltsége, a vallás, erkölcs, tudomány iránt való rajongó szeretete és az a nagy és lelkes odaadás, amellyel mindenkor hűvek bajában, gondjaiban résztvesznek.* Valósággal olyan magas piedesztálon áll a zsidó rabbikar, hogy egy futólagos cikk keretében nem is lehet mélyére hatolnunk azoknak a jeles tulajdonságoknak, amelyek nem egy-egy fenkölt életi és gondolkodási papot jellemeznek, hanem képét adják annak a rabbinusi karnak, amelynek tagjai akár nagy hitközségek élén viselnek nagy állásokat, akár pedig szerény kis köz-ségekben látják el a lelkipásztor hivatását, *mindig fölötté állanak embertársaiknak és sohasem feledkeznek meg arról a méltóságról, amelyet hivatásuk ad nekik, hogy tehetőségük élesszólásával hirdethetik az igét és szolgálhatják az Urat.*

Amde megállapítva a rabbikar kitünő tulajdonságait, nagyszerű erényeit, fölényes tudását, megható odaadását, meg kell vizsgálni azt is, hogy ezeket a nem könnyen szerzett értékeket tovább tudják-e fejleszteni, *olyan helyzetben vannak-e, hogy hivatásukat a kellő mértékig kifejleszthessék.* Mert nem pusztán abban merül ki a pap széles feladatainak köre, hogy beszédeire készüljön, méltassa a Szentírást, a böcsék munkásságát, a vallás nagy értékeit, hanem támogató, serkentő barátja és támasza legyen hűveinek. *Feladatának ezt a körét a rabbi nem igen tudja teljesíteni, nem azért, mintha az erre való készség hiányozna belőle, mintha nem volna hajlandó minden erejével agyának minden gondolatával, teljes odaadással mellette lenni a segítségére szorulóknak, hanem azért, mert a zsidóság életének mai berendezése mellett sajnos, alá vagy legalább is mellé rendelt szerepe van a papnak.* A világiak, a hitközség elnökei, előjárói a maguk számára tartják fenn az intézkedési jogot és a pap nem tud fölülük kerekedni, hanem függő viszonyba kerül, holott neki felelté kellene állania minden világi hitközségi berendezkedésnek, felelté a választási agitációk során bekerült tisztviselőknak. A rabbi a hűvek ösválasztása útján kerül a pozíciójába, bírja minden egyednek a bizalmát, amikor elfoglalja a rabbinusi széket, felelté kellene tehát, hogy álljon mindenkinél, annak is, akit *hítsorsosai az e'nöki méltósággal tisztáltak meg.* A valóságban azonban annyira függő a helyzet a papnak, annyira ki van téve a választott vezető megítélésnek és elbűnítésnek, hogy akarva, nem akarva, *kénytelen előtűnik meghajolni, kénytelen jóakarataikat keresni, mert hiszen a maga és családja mindennapi kenyerének a megszerzésénél is függőben van a hitközség vezetőitől, akik fizetését, ellátmányját meghatározzák.*

Méltatlan és alantas helyzet ez. Papi ember számára szinte elbírhatatlan és csak az a nagy alázatosság Istennel szemben teszi azt, hogy még nem került komoly összeütközésre sor hitközségek és papjuk között. Amde a helyzet így nem tartható és történnie kell olyan nagyszabású intézkedéseknek, amelyek *mindenütt biztosítják a rabbik függetlenségét,* megadják a műveltségükhez, hivatásukhoz, munkájukhoz, tudásukhoz mért biztos és gond nélkül életet. Bennük van az egész felekezet reménye, az ő munkásságuk, az ő életmódjuk a mintakép, amely a más felekezetek papjait esodáletra és elismerésre kell, hogy serkentse és a róluk való ítélet után a hűvek megítélésére is szolgáltatson befolyást. De miképpen várható, hogy *tudományos buzarkodásba merülhesen el az a pap, akit anyagi gondok emésztene,* akiknek számolnia kell a hitközségi vezető jóakarataival, akinek feszélyeztetnek kell lennie akkor, amikor ostromolnia és igazságot szolgáltatnia kellene.

Nem csak a papok érdeke miatt, hanem a hívők szempontjából is fölötté fontos, hogy a rabbi független, nagy, esoríthatatlan és megtámadhatatlan méltóság legyen. Annyira független, hogy támasza lehessen a hívőknek, amikor igazságot akar szolgáltatni éppen a hitközséggel szemben. Ma a rabbi nem kelhet védelmére hűveinek a hitközséggel szemben, hiszen ő maga is függő helyzetben van. Nem

egy helyen amnyira elfajult a helyzet, hogy a papban *nem Isten, hanem a hitközség szolgáját látják.* Intrikák, alacsony ösztönökből fakadt hűságek, méltatlan feltőkénykedések kísérik a rabbit, ha nem pusztán szószekérői hirdeti az igét, hanem hűvei között járkalván, akar istápolójuk lenni. A közigazgatásilag szervezeten zsidóságnak kötelessége volna önmagával szemben, hogy a más felekezetek papjai függetlenségét okulva, *a maga rabbijainak sorsát is úgy rendezze el, hogy az minden erejével és minden lelkességével minden hűveinek igaz örangyala, segítőtámasza legyen.* Szinte utolsó órája érkezett annak, hogy végre rendezzék a rabbik anyagi helyzetét, rendezzék erkölcsi helyzetüket is. *Teljes függetlenséget, teljes gondtalanságot és korlátlan hatalmat kell azoknak adni, akik az Isteni igék tanulásában nőttek fel, ha isteni igazságok hirdetésében élnek és életükkel és munkásságukkal példát adnak arra, hogy miként élhet az ember Istemek tetsző módon.*

A zsidóság erkölcsi kötelessége

Nem új eszmét akarok e soraimmal megpendíteni, ellenkezőleg olyat, mely már oly régi, mint felekezeti életünk jogviszonyainak rendezése. Amíg vallásos mély érzés hatotta át vallásközösségünk minden tagját, addig valóban nem szorult a zsidóság kívülről ráerősített hitközségi szervezeti szabályokra, mert mindenki buzgókodott lelki kíváncságnak külső alakot is adni. Mindenki amint rajongott egész lelki erejével a vallás szertartásainak és szabályainak eleget tenni: olyképp iparkodott és buzgókodott azon egyének ellátásához hozzájárulni, akik életük minden idejét, erejét, képességét kizárólag a valóságos élet fenntartásának, terjesztésének és szilárdításának szentelik. A biblia korszakában a többi törzsek kaptak a felosztott országrészekből földbirtokokat, életfenntartási lehetőségeket: a Lévi törzse, tehát a Kohenek és leviták abból éltek, amit egyesek az oltárnál Istennek felajánlottak és amit a bibliában mint papi tizedet és egyebet önkénytelen, de azért bizonyos törvényes előírás szerint köteles volt adakozni. Az exiliumban a viszonyok változával szintén gondoskodtak a vallásos élet funkcionáriusairól, önkénytel egymás között felosztott arányban. Így volt az mindig, mióta zsidó vallásközösségek fennállottak. A legújabb kor vallástalan áramlatának szüleménye a hitközségek alapszabályszerű szervezkedése, vagyis az államhatalomnak a felekezeti életbe való beleavatkozásának szükségességére, mert amily arányban csökken a vallásos tudás, bensőségteljes vallásos életmegvalósulás: olyképp vesz ki a hűvekből az a kötelességtudat, melyet vallásos közösségével szemben viseltetnie kell. Az államtörvény kényszeríti, hogy aki hol lakik, ott kell, hogy tagja legyen a felekezetnek, melynek terhei alól csak hitehagyás által menekülhet, bár akkor is kényszeríti az állam bizonyos adózásra. Tehát a felekezet fenntartja funkcionáriusait, bár a modern hitközségek az iskolákat vagy az államnak segélyezésével tartják fenn, vagy sajnos, teljesen felosztják, nem törődve a vallásos életet érő veszteséggel. Tartanak rabbit — mert részint állami funkciókat kell végeztetni, részint a felekezeti hitélet okvetlenül megköveteli és a többi vallásoktól nem akarnak visszamaradni tekintélyben. Okosan teszik egyes kisebb hitközségek, hogy ha tagjaik képtelenek a rabbi eltartás költségeit fedezni, szerződésileg csatlakoznak más községekkel, hogy rabbijuk az ő köz-ségükben is végezze a lelkészi teendőket. Minden községben van hivatalnok a ritus követelményeinek megfelelően — és ha ebbeli kötelességének minden hitközség többé-kevésbé eleget tesz: még mindig tátong egy oly seb, mely

felekezeti tekintélyének emeléséhez épenséggel nem járul hozzá. Talán vétünk is vallásunk ellen, ha nyilvánosságra hozzuk azokat a szegényletes állapotokkal, melyek a hitközségekben uralkodnak, mikor azoknak több évtizeden át a legnagyobb lelkiismeretességgel működött vallásos funkcionáriusa elhal — és visszamarad az özvegy, és esetleg még serdületlen gyermekek. Senki előtt sem ismeretlenek ezek az állapotok, 40—50 évig szolgáló rabbi vagy egyéb vallásos funkcionáriusok özvegyei havi egy vagy néhány százezer koronás kegydíjat kapnak, mely összegre a német szólás illik: „Zum Leben zu wenig, zum Sterben zu viel!“ Ez tehát így nem mehet tovább! Jaj annak az özvegynek, kire ily éhbért vagy ily koldustarisnyát aggatnak! Elhagyatottságában ám kihez forduljon?! A legutóbbi rabbigyűlésen megfagyott a vér ereinkben, mikor egy érdemes elhalt tagtársunk özvegye fordult hozzánk esedéklő szavával, hogy az éhhaláltól mentjük meg őt és gyermekeit, és mi papok összegyűjtőtűnk néhány milliót a pillanatnyi nyomor enyhítésére! De guid tune? Kihez forduljon azután? Járjon talán házról-házra? És fordulhat elő ilyesmi zsidóknál? Egy népmé, melyet Isten választott ki, hogy „szent nép“ legyen, melynek hivatása, hogy pénzt adjon a többi népeknek az isteni erények gyakorlásában, az igazság — az ember-szeretet, a könyörületesség a testvériségi összetartozandóság érzése megvalósításában? Egy oly népmé fordulhatna elő ilyen vérlázító jogtalanságok, melynek vallása azt parancsoja, hogy minden dolognál, ami a lelkiismeretre van bízva, ott legyen az ige: „félj Istentől“, aki az árvák és özvegyek Atyja, védelmezője, pártfogója és nem hagyja büntetlenül azt az egyest vagy az összességet, aki tetlenül nézi, hogy nyomoruság kintó karjaiba kerüljön az az asz-szony, ki egész ifjúságát és legszebb erejét annak szentelte: aki a hitközségnek vallásos ügyeit gondozta és ellátta.

Igazságtalan volnék felekezeti ügyeink vezetőivel szemben, ha elhallgatnám, hogy e téren a hivatalnokok nyugdíjazása körül igenis tettek már kezdeményező lépéseket. Több község saját hatáskörében megalkotta hivatalnokainak nyugdíjintézményét, de hol van az a sok-sok község, mely ezirányban abszolúte nem tett és nem tesz semmit. Adandó esetben azután abban bízik, hogy a nagy nyilvánosság nem tudja meg, nem kell szégyenkeznie miatta, másrészt abban bízik, hogy nincs oly hatóság vagy fórum, mely neki parancsolhatna. Ez azonban így nem mehet tovább. Az országos rabbi egyesület és a hivatalnokok egyesületei több ízben fordultak ez ügyben az országos Irodához, ott — mint minden igazságos kérdés, jóakaró támogatásra talált. Történetek kezdeményező lépések egy országos nyugdíjintézmény létesítésére — de ehhez oly óriási anyagi eszközök szükségeltetnének, melyeket a mai viszonyok között összehozni alig lehet.

Nincs kizárva, hogy valamikor lesz nyugdíjintézetünk, de addig is és mily sokáig, miből éljenek azok, kik erre rászorulnak? Am vizsgálódjanak azon tudatban, hogy férje utódának felesége nem lesz kénytelen kegyelemkenyeret enni?

Tehát tenni kell valamit! Akár a legközelebb összehívandó országos kongresszuson, akár a községkerületek gyűlésein hozunk határozatot arra nézve, hogy minden község a szolgálati évek arányában köteles nyugdíjat adni az özvegynek és az árvákról nagykorúságukig gondoskodni. Ha ezt nem tudjuk saját körünkben keresztülvinni — ám nem szabad visszariadnunk az államhatalom segítségbe vételétől sem, s bár nem volna dicsőség ránk nézve, de a borzasztó állapotait távol tartanók Izrael hitközségeitől. Az anyagi erők gyöngesége csak ott fog előhozakodni, ahol a szivtelenség uralkodik, jóakarattal, kötelességtudattal a zsidók még külön áldozatokra is képesek, erről fölösleges volna bővebben tárgyalni.

Ezt az ügyet nem engedjük napirendről levenni, és össze fogjuk gyűjteni az összes adatokat, melyek a fennálló borzasztó állapotokat tárják fel. Nagyon szeretném, ha illetékes faktorok hozzászólnának és elősegítenék ezen tarthatatlan és szegényletes felekezeti ügyek megszűnését.

Dr. Flech Armin
főrabbi.

Szabadság hősei

Irta: TELEKES BÉLA

A szeges korbácsok csattogtak kacsaga:
„Nosza, hősi heten, csak rajta, dacoljatok!
Meghódolt már Judeátok minden apraja nagyja,
Aki élni akart... Titeket majd élet hős dacolok!“
A szeges korbácsok csattogtak kacsaga:
„Gyászleplek özvegyasszony, meghal a hét fiad ma —
Szir istenünknek élébe ha nem rogy hódolatra!
Kár védened őket roncs entestéddel takarva...
S a legifjabb íme, a szenge gyermek elomlik: „Meghalok!
Meghódoltnám, latrok mégsem bír hatalmatok!“
S valamennyi korbács most csak öt veri már s mind
cafranggá szakad...
S már holt a fű, de a többi dacol mind, még dacosabban,
a hat.

S pribékek kése vihogva friss élebenbe...
Hasít hat Makkabi hősről friss korbácsszíjakat...
„Nagy Antiokus még adhat balzsamot sebekre,
Ha kegyelmet esengtek!...“ Amde némán dacol a hat.
Pribékek kése vihogva hasít élebenbe:
„Nem kelle tinektek Urunk, nagy Antiokus kegyelme?
Felelni nem tudónak mi szükségére nyelvre!...“
S anyaszó hiába kért számunkra kegyelmet esengve, —
Kés villant s hatszor villant, úgy várta az ő szavukat
De a hat nyelv mind dacolt és sorban mind a hat kiszakadt.
Csak szempár szólt még hat: „El, el, édes anyánk már!
Vértanu ók, te ne légy!“
S két Makkabi holtta dőlt, de a többi csak anyját nézte,
a négy.

S vérző ajkukról kezük csókot hintett
És feljajdult a félholt özvegy anyja:
„Hódoljatok meg! Isten még tán megsegíthet“
S a hóhér ráröhögött: „Szir Isten s nem Jehova!...
Sebetekre koptok irt s kínokért csodakincset
Ha meghódoltok!...“ Amde négy kar mind nem-et intett
S hiába minden esengő anyai szó s tekintet —
S a hóhér pallósa már négy jobb kart porba legyintett...
„Hódoltok-e hát?“ — S négy balkar int: „Soha!“
És ezt a négy kart is tesuhítja a hóhér pallósa...
S most három hős rogy holtta... Hulladombból így
nőtt hullafej...
S hős Makkabi már csak egy él... Jaj, mért is, mért el
még ez az egy?

Rákacag a hóhér: „Majd hódolsz te végre!
Máglyát ide gyorsan!...“ S gyors valamennyi pribék.
„Anyádat dobjuk majd a rözserakás tetejébe
Hadd égjen ott, ha tudsz dacolni még!
Fejedet meghajtod-e hát?...“ S im a szörnű beszédre
Az utolsó Makkabi már-már hajtja hősi fejét le...
De sikoly sí: „Nem!“ S anyacsók szegesztí: „Föl, föl,
az égbé!

Föl mind heten, egydicsőn ti, Abrahám kebelére!
Hajh, töle csak egy fiat kért s el még azt sem vette az ég...
A ti rab porotokból éled ezer szabadító, hős ivadék!
Érettem meg sem is hódolhatsz már!...“ Szól s le
a porba borul
S kést kap föl... s döf magába... S él halhatatlanul.

HOFFMANN-ÉTTEREM

SZIGORUAN ORTH. שֵׁשֶׁר

BUDAPEST, RÉVAY-UCCA 10.

Régi jó elismert magyar polgári házi konyha.
Menü-rendszer. Kiszolgálás a házon kívül is. Előfize-
tések elfogadása. Lakodalmakra és más ünnepélyekre
külön terem rendelkezésre áll.

Mózes szobra

Ha kiadták is nekünk zsidóknak a szigorú tilalmat: „ne készíts magadnak faragott képet“, ha komoly szemrehányással illeték is a zsidóságot azért, hogy ezzel a tülköléssel elzárta Izrael elől a képzőművészet mesevilágát, azért mégis minden modern, nagy ha úgy tetszik, művelt ember, még ha zsidó is, hódoló bámulattal áll meg *Michelangelo* biblikus alakjai előtt.

Meghatottsággal szemléljük két leghatalmasabb alkotását az olasz lángelmének, az ifjú *Dávidot* és a prófétai ihlet magaslátán álló *Mózes*t. Nem mindenkinek adatott meg e két remekmű eredetét esodálni, de másolatai bronzban, gipszben mindenütt találhatók az egész világon, még manemberek gyűjteményében is.

Nem akarok itt párhuzamot vonni három legkiválóbb műve között, amelyeknek csak egyike, *Jeremiás* próféta maradt meg a római Sixtus-kápolna mennyezetén, bármennyire esábit is az alkalom a három gigászi fejét összehasonlítani, csak éppen *Mózes* szobráról, annak is fejről akarok most néhány megjegyzést tenni, mert olyan frapáns, hogy talán a laikusokat is érdekelné fogja. Aki csak egyszer életében látta *Mózes* fejét, az többé el nem felejteti azt. Nemcsak az arena szinte tulvilági fénye, a szemeknek elevensége, ami tudvalevően márványban ritkán tud érvényesülni, sem a haj sűrűsége, a szakáll méltóságos hullámzása nyígjözi le a szemlélőt s juttatja eszébe *Pheidiasz* grandiózus *Zeuszét*, hanem amin szemünk leg hamarabb megakad és a meglepetés fölkiáltását csalja ki ajkainkra: az a homlok felett a haj hullámaiból kiemelkedő két kinövés, amelyet csak azért nem akarunk szarvznak nevezni, mert modern gondolkodásunk illet e helyen elképzelni nem tud és nem szokott. Az első meglepetés után számat kell adnunk magunknak, hogyan került a kettős szarvalaku kinövés *Mózes* fejére. A kérdésre az esztétikus is, a theologus is más-más feleletet fog adni. A képzőművészetekben jártas tudós azzal fogja megokolni e szokatlan jelenséget, hogy e kettős kinövés, amely más embernél, vagy más művésznél elég közel áll a neveltséghez („a fenségestől a neveltségig csak egy lépés van“) kifejezője a legősibb erőnek, amely egy *Mózes* koponyájából kifelé tör, annak a lángelmének elemi megnyilatkozása, amely ebben a hatalmas agyban állandóan dolgozik. A theologus azonban ítörzik minden ilyen frázishoz hasonló kitételektől és megkeresi a szobrászati mestermű eredetét a Szentírásban. Arról a helyről van szó a tóra második könyvében, amidőn *Mózes* lejön a hegyről és lehozza magával a kettős kőtáblát és nem tudja, hogy arcának bőre sugarakat lövell. (II. kv. 34. fej. 29, 30, 34. old.) Minden szakember, vagy mondjuk a héber nyelvtudományban jártas ember tudni fogja, hogy a „*kórán*“ ige (amely a világért össze nem tévesztendő az arabs korán szóval, ami olvasmányt jelent, annyit tesz, mint sugarakat lövelni és ebből származik a „*keren*“ szó, amely szarvat jelent, de nem fordítva áll a dolog, nem a *keren* névszóból ered a *kórán* ige. A latin biblia, a *Vulgata*, amely a katolicus egyház hivatalos bibliája volt, éppen ebbe a fenti hibába esett és azért a *kórán* szót így fordítja latinul: (a görög *Leztaugenta* nyomán) „cornuta facies“ (háromszor egymásután), ami valóságosan azt jelenti, „hogy arca fölzarvazott volt“. *Michelangelo*, aki nem az eredeti hébert olvasta, hanem tartozott alkalmazkodni az egyház által szankeionált latin fordításhoz, a szobrászati szempontból rendkívül súlyos problémát nem tudta másként megoldani, mint hogy a valóságban két apró szarvalaku dudorodást alkalmazott *Mózes* homloka felett haja közé. *Er hat aus der Not eine Tugend gemacht*, mondaná az esztétikus és ami más művész, vagy kontár kezében neveltségű figurává alacsonyult volna, az e halhatatlan mester kezében zseniális vonássá, az öserő esodás kifejezővé változott. Így lett egy szentirási kitétel hamis fordításából az isten-esókolta lángész beavatkozásával örökbeesü mestermű.

A latin fordítás jegyzetrotvatában későbbi magyarázók — elkésetten — ajánlják a cornuta helyett az egyedül helyes: radiosa (sugáros) és glorificata (fényugaras) fordításokat. *Dr. Herzog Manó* főrabbi.

Ábrahamsohn főként távozik Budapestről

Napok óta beszélnek a Rombach-utcai templom beavattottjai, hogy *Abrahamsohn*, a népszerű és kitünő főként elfogadta egy tekintélyes vidéki hitközség meghívását és megváltik mostani díszes állásától. A dolog annál feltűnőbb, mert a pesti nagy hitközség főkénti állását nem igen szokták vidéki stálmokkal feleselni, különösen azok nem, akik olyan jelentős művészi kvalitásokkal rendelkeznek, mint *Abrahamsohn*. Amellett a távozó főként egyike a hitközség legnépszerűbb funkcionáriusainak, aki izmos, ősi magyarsága mellett a konzervatív és tradícionális vallási élet valóságos renaissanceát teremtette meg a rombach-utcai templomban. A háborút az első harcokban küzdötte végig, kétszer súlyosan meg is sebesült. Az összeomlás után lépett a hitközség szolgálatába, ahol rövidesen a legnagyobb népszerűsége telt szert. Az Adler Illések népéből való, akinek jellemét a magyar Alföld levegője és a zsidó mult évezredek tradíciói kovásolták acélosra.

Felkerestük a kiváló főként, aki megerősítette a távozásáról szóló híreket.

— Elfogadtam a bajai hitközség megváltó meghívását és elhagytam Budapestet.

A szokatlan és feltűnést keltő távozás okairól nem szívesen nyilatkozik, mert nem akar személyeket megbántani.

— Elkedvetlenedtem. — mondja. — ambícióimat szegték.

— Anyagi okok? — kérdezzük.

— Azok is. Furesén hangzik ugy-e, de tény, hogy a pesti hitközség lehetetlenül rosszul fizett. Pedig a hívek nagyon szerettek, igen sok funkcióhoz kifejezetten engem hívtak, de a hitközség érthetetlen okokból rendszeresen megakadályozta, hogy az ilyen kívánságoknak megfeleljek és ami a legfeltűnőbb, a hitközség felszámít ugyan minden funkciót a feleknek, de abból egy fillért sem juttat a funkciót teljesítő papnak és kántornak. A fizetésből pedig megelni igazán nem lehet. Azonban ne higgye, hogy ez az igaz ok. Hiszen én nem vagyok anyagi természetű ember s a hívem szeretetért és becsületért szívesen elviselném a nélkülözést is. *En nem vallottam azt az elvet, hogy művész hazája a nagyvilág és itt maradtam a hívem közt az inség napjaiban is, amikor másokat Amerikába esábitottak a dollárok. Magyar ember vagyok és a hazámon kívül másutt boldogulni nem kívánok. De látja, ezt a büszséget, a munkakedvet, az ambíciót nem becsülik semmire a hitközségnél és ezért megyek. Fáj a méltatlan mellőzés, amit nem érdemeltem meg.*

Megkérdeztük, hogy miben állt ez a mellőzés, de *Abrahamsohn* erről nem akar nyilatkozni. Csak annyit mond:

— Nem érdemeltem meg, hogy másokat elém helyezzenek és engem elnyomjanak. Sokáig gondolkodtam azon, hogy mi lehet ennek oka. Eleinte azt hittem, azért tán, mert én vagyok a legfiatalabb főként a hitközségnél. Tegnap azonban egy újságcikkéből megtudtam, hogy még nálam fiatalabb főként is van. Hát akkor miért?

Bucsuzás közben elmondja még, hogy a Magyar Rádió Központ meghívására április második felében héber dalokat fog énekelni a Studióban. Ez lesz a héber szó és muzsika első szereplése a rádióban Magyarországon.

Az előszobában már vár a kis *Berger József*, a Rombach-utcai templom énekkarának esodagyermeké, akit bármivára oktat a főként.

Előfizetéseket

az összes magyar napilapokra és folyóiratokra, valamint szaklapokra és az összes külföldi lapokra elfogad

VOLOVITS DEZSŐ könyv- és hírlapárúsitó vállalat
Budapest, VIII., József-körút 9, az udvarban.

A zsidó képviselő

A zsidóság megváltésében rengeteg tévedés és helytelen felfogás van azok között, akik ellenségei a zsidóknak, de azok között is, akik barátai. Sem az egyik, sem a másik tábor nem tud elmélyedni a zsidóság belső életébe, s nem tudja belátni azt, hogy a zsidóság csak a templomban egy, csak az Isten hívében egységes, különben éppen olyan apró kis csoportokra és frakciókra oszlott, mint a társadalom többi része. Beszélnek hallatlanul nagy, megérett és letörhetetlen szolidaritásról, amely országokon és világrészekeken keresztül is összefoglalója és összetartója a zsidóságnak, s nem hiszik el, hogy ez a szolidaritás nincs meg nagyobb mértékben, mint van egy bizonyos közösség a világ valamennyi katolikus, vagy protestáns között, vagy van foglalkozási ágak különböző országokban élő tagjai között. A szolidaritás azok között van meg, akik egymásra utaltak s mihelyt nagyobb lángot vet az antiszemizmus, természetesen nagyobb az összetartása is azoknak, akik ellen ez a közhangulat kialakul. Minden üldözött összetart, akár vallása, akár foglalkozása, akár külsége, akár meggyőződése miatt veszik is üldözöbe. A magyar katolikus ugyanazt a szánalmat és részvétet érezte az örmény katolikus iránt, mint amilyen szánalmat váltott ki az olasz, francia, vagy angol katolikusokban, amikor a törökök az örmények falvait és városait dúlták fel és öldökölték őket.

Ugyanilyen téveszme az, amikor a zsidóság képviselőjét látják abban, akit egészen eltávolodott körülmények emeltek a magasba és aki azért, mert éppen zsidó vallású, hajlandó a zsidó érdekek védelmére. Magyarországon két olyan férfi van, akit az elfogultatlanság is kénytelenek elismerni nagyoknak, tehetségeseknek és bölcseknek. *Vázsonyi Vilmos* és *Sándor Pál*, a két zsidó vallású politikus, két olyan hatalmas egyénisége az országnak, hogy tisztelget érdem mindenki részéről mindkettő. Ha politikájukat és állásfoglalásukat figyelemmel kísérjük, úgy megállapítható, hogy sohasem voltak a zsidóság képviselői, sohasem képviselték ezt a partikuláris érdeket, hanem mindig az általános nagy országos érdeket, amint hogy sohasem a zsidóság küldötte el őket azokra a pozíciókra, ahol tevékenységüket kifejtették, hanem a zsidóságnál sokkal nagyobb közösségek, olyan választókerületek, amelyeket nem egy vallás tagjainak összesége alkot, hanem különböző felekezetűek egyeteme. *Vázsonyi* is, *Sándor Pál* is, más és más állásfoglalást tanúsítottak közéleti pályafutásukon, de sohasem azt, amely egyenest a hivatalos zsidóság véleményét, érdekeit és szempontjait reprezentálta volna. *Vázsonyi* a képviselő, *Sándor Pál* a merkantil érdekek képviselője. Mégis hol az egyiket, hol a másikat aposztrofálták, mint a zsidók képviselőjét. Voltak és vannak helyzetek, amikor a két zsidó politikus homlok egyenest ellenkező álláspontot foglal el és sem az egyik, sem a másik nem az egyetemes zsidóság álláspontja, aminthogy ilyen egyetemes zsidó álláspont nincs is, mert nincs is egy összefogó szervezete a magyarországi zsidóságnak.

Téves és helytelen, amikor akár az egyikben, akár a másikban a zsidóság képviselőjét akarják megpillantani és éppen ilyen tévedés volna az ő részükről, ha ők magukat, mint a zsidóság reprezentánsát tüntetnék fel. Egyiknek sincs mandátuma és nincs is joga ahhoz, hogy a zsidó-

ság képviselőjének mutassa be magát, mert nem az. Ők zsidó vallásúak, akik emberi kötelességüket teljesítik, amikor zsidó kérdésekben szólnak fel és igyekeznek az igazságot szolgálni. Éppen az utóbbi esztendőben többször volt eset arra, hogy egyszer *Vázsonyi*, másszor *Sándor Pál* kifejezetten zsidó ügyekről beszéltek parlamentben és más közéleti helyeken. De ekkor sem mint a zsidóság képviselői, mert bármikor elmondhatták volna ugyanezeket a beszédeket keresztény politikusok is, ha tulateszik magukat előtéléteken és elfoglaltságokon. Más országokban vannak kifejezetten zsidó politikusok, nálunk nincsenek, mert nálunk a politikai életben nincsenek külön zsidó politikai pártok és politikai irányzatok és nem törtek elő ilyenek még akkor sem, amikor erőszakkal akartak a zsidóságból egy külön társadalmi réteget alkotni. A magyar zsidóság mindenkor felolvad az ország különböző politikai pártjaiban. Volt idő, amikor a kormánypártok élén zsidók álltak és ugyanakkor szenvedélyes harcokat vívtak zsidók a kormány ellen a másik oldalról.

Ma is az a helyzet, hogy a zsidóság különböző módon orientálódik. Vannak ezen az oldalon és a másikon is zsidó hívei a politikusoknak. De egyetemes zsidó politika nincs, aminthogy a magyarországi zsidóság soha sem volt ebben az országban politikailag zsidó, hanem csak vallásában érezte, tudta, és mondta magát zsidónak. A zsidóság Magyarországon magyarnak érzi magát és jogot tart arra, hogy saját elhatározásához képest válassza meg a maga képviselőjét, legyen az zsidó, vagy keresztény vallású. Mert nem a felekezeti jelét választja, hanem azt a férfit, aki észjárásának, akarássának és gondolatvilágának megfelelő. Ezek a képviselői és nem azok a zsidó vallású férfiak, akik képviselői mandátumhoz jutnak. *Vázsonyi Vilmos* Budapest egyik kerületének, *Sándor Pál* a másik kerületnek képviselője, de nem mindenkinek, a politikai világnak, maguknak a zsidóvallású politikusoknak is, akik különben eddig sohasem is állították magukról, hogy ők a zsidóságot képviselnék a parlamentben.

Egyetlen ur...

Elfojtott láva égbe felszökellik,
Sziklához verve lapda felrepül,
Alázatosan lehajtott porba eddig,
S most száll a lelkem égen is felül.

Isten dicséretéig eljutottam,
Nem a jószág jutalmát esdve már,
De ott hol a mindenség szíve dobban,
Számomra fenn szerető kart kitar.

S egy szó riad a hangok skálájából,
S a térben porszem többé nincs siket,
Egy füllé változik közel s a távol,
Az alkotás nem hallott még ilyet.

A csillaghírokon a végtelenbe
Bezeng s azon túl is még talán:
Imádlak Istenem, világnak lelke,
Egyetlen Ur, teremőn én atyám!

Kisteleki Ede.

GALLÉROKAT,

frakkmellényt új eljárással 8 óra alatt is
KIFOGÁSTALANUL TISZTÍT

A vidék részére
külön postaosztály.

Ugyanott a legkiválóbb vegytisztítás és kelmefestés. Az új tisztítási eljárás folytán a gallérok háromszor annyi ideig tartják meg épségüket, mint eddig.

a „KIRÁLY“ gőzmosoda, kelmefestő és vegytisztító
IV., Magyar u. 6., V., Bálvány u. 23., VII., Király u. 15.
VII., Dohány u. 20. — Telefon. 191-33,

Ókori fajvédők

A „Midras-falkut“ feljegyzése

Az ókori antiszemita szükségesnek tartották, hogy világi konferenciát hívjanak egybe. A konferencia célja természetesen azonos volt a fajvédők szokásos céljával: a zsidóuralom letörésével. Nagy elővigyázattal készítették elő a konferenciát, nehogy a világ összszidósága azt megghiúsítsa. A meghívók megbízható küldönccel szétmentek minden országba, mindazok nevére szólaltak, akikről köztudomású volt, hogy meggyőződéses antiszemita és a vezetőség örömmel konstata, hogy minden ország megfelelően képviseltette magát. A konferencia székelyét a legképzettebb orientalista se tudta fedezni vagy megállapítani, de hogy megtartatott, erre utmutatónul szolgálhat a „Midras-falkut“ feljegyzése. Ezen feljegyzés szerint az ókori antiszemita nem igen szerették a sok beszédet és inkább a lényeggel foglalkoztak, semhogy a formával törődjenek. A konferencia lefolyását így írja le a Midras:

„Ezsau (Széir ország képviselője) megvilágítja a kérdést minden oldaláról. Visszapillantást vet az antiszemita, vagy mondjuk helyesebben fajvédő mozgalom eredetére és következő magyarázatot igyekszik adni a dolognak: Téves az a feltevés, hogy Káin Ábel csak irigységből ölte meg. Ugyan- csak általános a nézet, hogy a testvérgyilkosság azért történt, mert Ábelnek, mint nagy marhaállomány tulajdonosának, könnyebb volt a megélhetése, mint a nehéz földműveléssel foglalkozó Káinnak. Káin tehát nem jó szemmel nézte testvéreinek könnyű megélhetését. Ilyen csekélységért nem követelt volna el Káin oly aljas gyilkosságot. Káinnak nemes- sebb céljai voltak, ő magasabb szempontból gyilkolt. Ő volt- képpen diésősegre pályázott. Még pedig „fajvédői“ diésősegre. Az utána következő egész emberi nemzedék nevét a saját nevéhez akarta fűzni és következőkből indult ki: Atyja — Ádám — nem embertől származott, mert közvetlen Isten teremtése volt. Ő és az őcse azonban a legelső élőlények voltak, akik embertől származtak. Káin szándéka az volt tehát, hogy magát mint az emberi nemzedék egyedüli ősatyját, illetve nemzójét az utókor történetében megörökítse és meg akarta akadályozni, hogy ezt a diésőseget őcseje ő vele megossza. Csak egy kiesít elszámította magát Káin, mondá Ezsau. Káin nem gondolt arra, hogyha apja életében elteszi láb alól őcsejét, Ábel, ezzel becsúgya még nem fog teljesülni: hátha más testvére is születik még, amint ez meg is történt. „Sét“ nevű testvére, Ábel halála után, tényleg meg is született, tehát Káinnal egyenrangú testvér volt. Okulva Káin ügytelenségén, folytatá Ezsau, én már sokkal okosabb leszek, várok, míg Izsák atyám meghal, t. i. mikor nincs már meg a lehetőség zsidó utód szaporítására és csak azután állok beszé- szut Jákobon és ezzel az összes zsidókon. Meggyilkolom és átveszem egyedül az ő örökségét.

Pharao okosabban véli megoldani a fajvédő problémát. Balga volt ez az Ezsau, mondá Pharao, mert előbb atyja halálát akarta bevárni és csak azután öhajtotta meg- gyilkolni Jákobot célja elérésében. Módszere igen buta volt. Hát elkerülte figyelmét, hogy ha Izsák tényleg meghal — tehát több testvér születésétől mar tartani nem kell — és ő ezután csak Jákobot gyilkolja meg, hogy ez még nem jelent számára semmiféle előnyt. Hisz Jákob családja szaporodhat és fejlődhet? Egy egész Jákob-nemzedéket pedig még sem lehet kiirtani? En sokkal praktikusabban oldom meg a faji problémát. Tuljárom én a zsidók eszen és sokkal okosabban fogok cselekedni. Alighogy világra jönnek a zsidó

NŐI KÖPENYEGEK

vipecord, covercoat, eolin, ripsz, burberry 50 színben

BAKFIS KABÁTOK

covercoat, ripsz, burberry, remek fazonok

LEÁNYKA KÖPENYEGEK

minden kivitelű covercoat, remek angol kelméből

SZENZÁCIÓ

a cég

legujabb kereációja, kétoldalt viselhető selyem és colinne

FREGOLI KÖPENY

MEGNYILT

A RUHA-, BLUZ- ÉS PONGYOLA-OSZTÁLY

Bámulatos olcsó árak. Egyes darabonként is kapható nagykereskedésben

KIRÁLY UCCA 13.

Csak bent az első udvarban

Gozsdu nagy átjáróház

GRÜNBAUM

CÉGNEÉL

csecsemők, én már elpusztítom őket. Kiadom a parancsot: Ne- hogy szaporodjanak a zsidók, vessetek a folyóba minden újszülött zsidó fiút, a leányokat pedig hagyjátok életben.

Haman kigunyolja Pharaoot együgyűsége miatt. Erthetelen — mondá — Pharao parancsa, hogy csak a fiukat pusztítsák el. Megfeledekzik arról, hogy a zsidó leányok férjhez mennek és így szaporítják a zsidóságot. (Zsidó törvények szerint a gyermek vallása az anya származása szerint állapítatik meg.) En másként cselekszem, mondja, én majd elpusztí- tom az összes zsidókat, fiatal, öregot, férfit és nőt.

A messiási korszakot megelőző legendás Gog és Magog — világpusztító — király így fog szólni: Buták voltak mind- nyájan fajvédő elődeink, hogy ily problémán törtek a fejüket. Elfelejtették mindnyájan, hogy a zsidók patrónusa fenn szék- el az égben. Ezt kell előbb legyőzni és csak ezután szabad a vásár. Hatalmam birtokában először ő vele veszem fel a har- cot és csak azután indítok ellenük irtó háború.

Erre pedig a Mindenható, mint a zsidók patrónusa, így fog válaszolni: Velem akartok kikezdeni? Mennyi seregem van? Hány csapatom? Hát nem rendelkezem korlátlanul az összes Szerafim, az angyalok fölött? Kinek kezében vannak tulaj- donképpen a villám pusztító tüzei?

Leszálok én magam a Földre és szembeszállok és leszá- molok veletek.

Teadélután, hólabda, estély

— EGY LEVÉL —

Kedves asszony- és leányövéreim! Hozzátok szállok, hozzátok szólok. En egy egyszerű, talán jelentéktelen asszony vagyok, de amit mondok, az a télek mélységéből jön; és minthogy ismerem a ti lelketeket, tudom, hogy szavam ciszhangra fognak találni nálatok.

Sokat gondoltam arról, hogy nekünk, nőknek, mi lenne a feladatunk ebben a nehéz világban, melyben a lét alapjai inognak és a jövő körül nagy kérdések tántoganak. Talán ősdinak fogtok mondani, habár nem vagyok még abban a korban, hogy az öregek közé lehetne engem sorozni; talán nem is új az, amit fölhozok, de mégis kimondom azt, amit gondolok és érzek, vissza kell tekinteni a múltba és tanulni kell annak erőnyeiből és bünyeiből.

A nemzedékek, hogy tudós kifejezéssel éljek, szer- vesen összefüggnek egymással és így nincs és nem is lehet nemzedék, mely elődjétől minden további nélkül teljesen el tudna szakadni. Ha más formák, irányok, utak jelen- keznek is minden nagy megrázkódtatás után, mint amintön mi mentünk át, még sem marad nyom nélkül, amit előző időkről szülcinktől, tanítóinktól, tapasztalt és bölcs embe- rektől láttunk vagy hallottunk. Mert ne gondoljuk azt, hogy csak mi és csak most szenvedünk oly súlyosan. De- hogy; elődeink, valamennyien, tapasztaltak nehéz időket.

Az én szüleim, hála legyen a jó Istennek, még életben vannak és ő tőlük tudom, milyen siralmakon és küzdel- meken mentek át és hányszor álltak teljesen bizonytalan jövő előtt. Jó módban voltak valamikor, jólétben neveltek minket, gyermekeket; azután megfordult a sors, vesztés- gek jöttek és bizony, nélkülözés conult be hozzánk. Láttam atyám homlokán a gondok felhőt, anyám szemében a könnyek fátját és csakott ajkaikon fájdalmas kérdések lebegtek: mi lesz? hogyan lesz? De nem láttam őket még- sem, sohasem kétségbeesni, nem láttam, hogy a vesztés- gekkel együtt a reményt is elvesztették volna; az Isten- bizalmat és a jámborszívűséget. A jólétről, igaz, le kellett mondanunk, meg kellett elégednünk csak a legszükség- sebbekkel; meg is elégedtünk velük, igen szerények, igen takarékosak és igen igénytelenek lettünk. Nem szaladgál- tunk senkihez, sehorá, panaszkodni vagy segílyt kérni. Mindegyikünk hozzájárult az életgondok könnyítéséhez. Mi leányok részint a háztartási munkát végeztük, részint képességünk szerint egyéb munkát vállaltunk és az atyánk

szorgalma és járadhatatlansága és az anya gondos ellen- őrzése és beosztása meghozta áldását. Mert ebben a közös főrekrésben láttuk az áldást és belől merítettünk kitartást és erőt.

De nagyszüleim is, kikre még jó emlékszem, sokat tudtak mesélni a saját élményeikről. Nagyon szomorúak és sötéte- s voltak azok és itt is a hit és a szorgalom voltak mindig a mentők. A jó öregeknek az volt a szórájásuk: „Még ros- szabb is lehetett volna, dicsértessék Isten, hogy nem volt rosszabb.“ Így gondolkodtak szüleink és nagyszüleink, akik nem rohantak a csüggedés örvénye felé, hanem báto- ritották egymást és önmagukat, akik nem sopánkodtak azon, ami nem volt, hanem hálálkodtak azon, ami volt, bár- mily kevés és csekély is volt.

Vagyok annyira modern nő, hogy belássam és meg- ertsem, hogy az asszony és a leány tevékenysége az újabb korban nagyobb munkakört keres és talál, hogy csakugyan joggal szük lett számunkra a szoba négy fala és tágabb tereken akarunk érvényre jutni. De elsősorban mégis az otthon a mi mezünk és ebből az okból nem tudom helyeselni a sok ülésézet, teadélután, hólabdás időtöltést, ami egyébként sok pénzt is elnyel és ami a fő, hogy elvonja a nőket a háztól. Néhányszor részt vettem ilyeneken; a jó- tékony célra nem valami túlsok jutott belőlük. Az sem esett jól, hogy a jelen voltak közül nem láttam senkit a ten plomban, sem szombaton, sem ünnepeken. Mert én még templomjáró asszony vagyok és szeretném, hogy azok a hölgyek ne tartozzanak a távollevők közé, hanem hogy ők is, sőt ők leginkább, látogassanak el az Isten házába. Sokat tanulhatnak ott papjaink szóoklataiból.

Minthogy félek, hogy kellemetlen leszek, pedig mint nő a világról nem akarok az lenni, befejezem leveletem. Csak röviden foglalom össze, amit eddig mondtam. Fenn kell tartani nekünk nőnek az Istenbizalmat és a vallásos hitet a családban, nagy szerénységgel és egyszerűséggel kell működni otthon, minél kevesebb igényeket támasszunk életmódunkban, csöndes vidámsággal és nyugodt dolgo- sággal örvendeztessünk a férjet és a gyermekeket ne fo- kozzuk a szülőknek gondjait folyton változó követelmé- nyekkel, sőt korlátozzuk azokat komoly szorgalom és meg- elégedettség által.

Egy pesti asszony.

Előkép Pesszachról a londoni a „Hitélet fejlődése az évezredek folyamán“ kiállításáról

ERDŐDI és NEUMANN
ELEKTROTECHNIKAI CIKKEK NAGY RAKTÁRA

BUDAPEST
VI. VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 27 SZ. TELEFON: 103-82

Csillárok, rádiókészülékek,
selyemernyők,
villamos főzőkészülékek gyári árakon. Kedvező fizetési feltételek

A „szent minján“ legszentebbje

Irta: Csermely Gyula

Négy izmos római katona vasmarka fogta a fiút, úgy vezették a meghódolt Jeruzsálem egyik praetora elé. — Tetten értük ezt a zsidókölyköt, — mondták — mikor véresre verte ezt a római... büntesd meg.

A praetor ránézett a fiúra, aki tizenöt éve mellett is már majdnem ölnyi magas, hatalmas szül ember és gyönyörű arcú és termetű ifju volt.

— Hogy hívnak? — kérdezte a praetor és el nem tértől tetszéssel szemlélte a tagbaszakadt szép ifjut.

— Akiba Hábárjon a nevem. De így csak a jeruzsálemi utca hiv, mert apám után ben Jozsefnek hívnak.

— Akiba Hábárjon? Akiba, a bajvivő?! — mosolygott sok jóakarattal a praetor, kinek tetszett ez az őszinte kijelentés. — Vagyis szeretted a verekedést, mi?

— Nem mondom, hogy szeretem, mert kétkezi munkás vagyok, napszámos; de nem térek ki előle, mikor muszáj.

— Irti-olvasni tudsz-e, iskolába jártál-e, fiam?

— Nem jártam én, uram, félnapig sem. Ugy nőttem fel, uram, mint a vadfű, mely a kövezt két kőcsockaja között sarjad; nem is tanultam, nem is tudok én de egy betűt se.

— Az a vád ellened, mint jelentették nekem e katonák, hogy véresre verted az utcán ezt a római. Igaz-e ez, Akiba s ha igaz, akkor miért tetted, mondd el.

— Nem tagadom; igaz. Tettem pedig azért, mert ócsárolta és lepiszkolta népemem.

— Megtettem, hát, — ösmerte el a római dölyfösen.

— Ez ma történt, nemde? — szólt a praetor. — Most már emlékszem rád, Akiba Hábárjon. Tegnapelőtt sétáltam egy ivrivel, aki fenhangoz becsmérelte a zsidókat. Hogy őszintén megvalljam, visszatetsző volt ez az árulás és nagyon fájt nekem, s ha rárohantál volna, nem keltem volna védelmére annak a zsidónak; te is meghallottad a gyalázkodó beszédet, de nem estél neki az ivrinek, hanem megszagattad ruhádat és leültél az utca porába, gyászolni. Miért mérsz hát egyenlőtlen mértékkel? Hogy az ivri gyalázta népedet, csak sirva fakadtál és megszagattad kontósod, de a római, azt véresre verted, te fiu. Miért ez a feltűnő különbségtevés?

— Uram, — felelte Akiba — nagyon egyszerűen válaszolok a kérdésre. Ha zsidó ember gyalázza a zsidót, olyan megvetésre méltó, alávaló ténykedés az, hogy csak sirni lehet miatta, csak zokogni. Az már ütleget sem érdemel, csak könnyeket, hogy ennyire lealacsonyodhatott egy hittestvér. De ha idegen piszkolja le népemem; idegen, akit azért, mert elnyomók, a közérköles is kiméltességre kötelez: ha idegen rugdossa meg népemem, akkor lángrobban a vérem s akár gyilkolok is.

A tárgyaláson jelen volt két tudós is, rabbi Jóna ben Eliézer és rabbi Josua, akik ugyancsak csodálkoztak és ámulnak, hogy így hallották beszélni a fiút. Irti-olvasni sem tud és úgy beszél, mint a legiskolázottabb szónoka a városnak! Nem is állotta meg rabbi Josua, hanem védelmére kelve a fiunak, kérelemmel fordult a praetorhoz:

— Uram, — mondta — ne bánts ez az ifjut. Két okból is kérlek, hogy ne bánts. Először is mert igazságosan cselekedett; ez a római megérdemelte az ütleget... másodsor, mert ebben a fiuban — Isten szelleme van. Istenre emelsz kezet, ha megfenyítetted ezt a lánglelkű ifjut.

A praetor még csudálkozni sem ért rá, hogy így hallotta beszélni a rabbit, a másik tudós, rabbi Jóna, még a felesérválás mozdulatáig sem ért el, hogy ilyen nagy szót kockáztatott meg a társa, mert Akiba ingerülten belésvitette rabbi Josua szavába.

— Én meg, ha vétkeztem, követelem, hogy meg is büntess, — így fortyant fel. — Elnézést és kegyelmet nem fogadok el.

— Miért nem? — kérdezte a praetor.

— Mert gyűlöllek titeket, népemnek elnyomóit, — felelte. — S akit gyűlölök, attól nem fogadok el még korty

vizet sem. Nem akarok közületek senkinek sem hálával tartozni, még neked sem, te praetor... hát csak büntess meg. Nagy kerítő a hála; azzal kezdené a hála, hogy leolvastana gyűlöletemből egy darabot, én meg esorbitatlan akarok gyűlölni titeket.

Rabbi Jóna ben Ezriél nehéz könnyesepet törölt ki szeméből, rabbi Josua meg mormolta: — Isten embere ez!

— Hát csak büntess meg, — folytatta a fiu. — Korbácsoltass meg, praetor; minden korbácsütés olyan lesz a lelkenem, mint pörölycsapás a falba illesztett szegre. Utásról utásra mind mélyebbre nyomul be a falba s az én gyűlöletem vasszege is majd mind mélyebbre megy.

— Értelek, — mondta a praetor. — Te gyűlölsz minket rómaiakat, te fiu. De hát nem látod be, hogy csak tehetetlen a te gyűlöleted, ha izzó is?

— Én nem látok be semmit, praetor. Nem kérdezek magamtól semmit, nem alkuszom se meggyőződéssel, se magammal. A gyűlölet az én hitem és fentartóm; az elnyomottak egyetlen öröme és boldogsága: a gyűlölet. Elnyomott, a porba gázolt nép, mely nem gyűlöli sanyargatóit, uram; az nem érdemli meg a szabadságot, a feláradást.

Sok népet igazított le Róma, de így egyetlen nép fia sem beszélt, mint a zsidó nép fia, Akiba.

— S ha mégsem büntetlek meg, te fiu, akkor mi lesz? — kérdezte a praetor, erre a megdöbbentő megállapításra gondolván.

— Akkor én magam büntetem meg magamat. Három napi legszigorubb böjttel, vagy szeges deszkán hálóok egy éjszakán át. S ha szűkölni fog bennem az éhesikarás: a gyűlölet szolozmája lesz belőle; ha vonaglni fognak tagjaim a kintől: ajkam minden felszisszenéséből gyűlölet lesz.

Rabbi Josua, ki eddig ült volt, most felállt és félhangon ezt a benedikciót mondta: dicsértessék a mindenség Ura, aki fenségéből földi embernek is juttatott. Vagyis ugyanazt a benedikciót mondotta, amit akkor mond a zsidó, mikor királyt lát.

Rabbi Jóna ben Ezriél ezt már nem állotta meg minden megjegyzés és szó nélkül. — Hogy azt mondtad az imént, — suttogta — hogy Isten szelleme lakik e fiuban, azt, jóllehet tudatlan ez a fiu, most már magam is szívesen elhiszem; de királyt látni benne, rabbi Josua?!... nem gondolod, hogy ez merész és jóslat?

A Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársulat igazgatósága, felügyelőbizottsága és tisztviselői kara mély megilletődéssel jelenti, hogy a társulat igazgatóságának tagja és hosszú évtizedeken át ügyvezető igazgatója,

Frischmann J. Frigyes

ur

ny. vezérigazgató, m. kir. udvari tanácsos, a Vas-korona-rend lovagja,

folyó évi április hó 6-án elhunyt.

Az elköltözött 50 évet meghaladó időt töltött társulatunk kötelékében és tevékeny részt vett annak fejlesztésében. Mint a társulat ügyvezető-igazgatója lelkes odaadással, soha nem lankadó buzgalommal szentelte munkacerejét a társulat ügyeinek. Egész lényé összeforrott társulatunk érdekeivel.

Kiváló munkatársunk elvesztését mélyszégyen fájdalommal gyászoljuk.

A társulat tisztviselői kara mindenkor mélyen érzi jóakaróját és szeretett főnökét tisztelte az elhunytban. Kinek állandó törekvése a tisztviselői kar jólétének előmozdítására irányult. Emlékét a tisztviselői kar minden tagja hálás kegyelettel fogja megőrizni.

Az elhunytat székházunkból (Budapest, V. ker., Arany János-utca 25) a hónap 8-án déli 12 órakor kísértük utolsó útjára.

Budapest, 1926. április 7-én.

Nyugdíjintézményt akarnak a kántorok

A zsidótemplomok dalos csalóányairól, a kántorokról szóló mult számbeli cikkünknek az egész országban igen hatásos visszhangja támadt. Mindenki tudja és érzi, hogy a kántorok ma egészen bizonytalan körülmények között élnek. Addig tart állásuk, kenyerük, amíg hangjuk érces zengése, énektudásuk hódolatra keltő nagyszerűsége. Milyen azonban elhomályosodik hangjuk érce, kétségessé válik megbízatásuk, felmondják állásukat, felbontják szerződésüket és a kántorok, akik évtizedeken keresztül nagy hitközségek élén működnek, kénytelenek mind kisebb, igénytelenebb és szerényebb állásokba vándorolni mint előimádkozó és kenyerük biztosítására egyéb foglalkozásokat is vállalni. Ki mit tud: vállal ügynökséget, alkalmi üzleteket, hittantantást és vállal, ha rákényszerítik szomorú körülményei egyéb alantás megbízásokat. Hányszor előfordul, hogy érces hangu kántorokat öregségükre metszői vagy templomszolgái minőségben látunk viszont.

A kántoroknak is biztosítani kell a létét, hozzá kell segíteni őket, éppen úgy, mint a hitközségek más alkalmazottait, hogy öregségük biztosított legyen és ne egyedül a hitközségek által juttatandó, ami a legjobb eset, kegyelemkenyeren tengődjenek. De biztosítani kell elhalálzásuk esetén özvegyeik és árváik sorsát is. Amint a világi szolgálatban levő alkalmazottak tudtak módot találni arra, hogy munkaképtelenség esetén valamilyen formában biztosított legyenek, úgy gondoskodni kell a kántorokról és a többi hitközségi alkalmazottról is.

Az Egyetértésnek a kántorok szomorú helyzetéről, reménytelen jövőjéről írott cikkének megvolt a hatása. Megalakult Klein Eliás újpesti főkántor vezetése alatt egy szervező-bizottság, amelynek célja, hogy nyugdíjintézmény létesüljön a kántorok részére. Most folyik a szervezkedés és mihelyt ezekkel a munkálattal végeznek, megalkotják nyugdíjintézményük alapszabályát és kéri fogják a hitközségeket, hogy a tagsági járulékat énekes alkalmazottak számára fizessék le. Így azután, ha változtatja is helyét a kántor, el is távozik hosszabb-rövidebb idő múlva hitközségéből, a jövője azért biztosítva lesz, mert a nyugdíjjárulékok mindenkor fizetődnek, mindenkor betudódik az a szolgálat, amelyet más hitközségnél eltöltött.

A nyugdíjintézet föllállítására és a hitközségi alkalmazottak ilyen módon való biztosítása nemcsak maguk az alkalmazottak érdekét szolgálja, hanem a hitközségeket is, mert hiszen mentesülnek az alkalmazottakkal aggrork ellátásáról, kegydíjak megállapításáról, ami mindig terhes a hitközség és kevés az alkalmazott vagy családtagjai részére.

E fontos intézménynek föllállítására feltétlenül szükséges. Az Egyetértés magáévá teszi az ügyet és az e tárgyban az előkészítő bizottság által összehívandó országos nagygyűlésig a *terv megvalósítása érdekében megnyitja hasábjait: minden hozzászólást a nagy cél szolgálatában önzetlenül leközl.*

Ha olcsón akar vásárolni

zsineget, ponyvát és sportáru cikket

forduljon
HAUSCHILD ALBERT céghez
Budapest, Károly-körút 15.
Telefon: József 115-07. Alapítva: 1838

Vas- és rézbutor, sodronyágybetét, gyermekágyak, afric matracok SOMOGYI ÉS TSA
üzemében VII., Holló u. 1. Javításokat vállalunk. Szombaton zárva

Rádió készülékek, bronz és facsillárok

selyemlámpaernyők, villamos vasaló és főzőkészülékek legolcsóbb árakon, dus választék kedvező fizetési feltételek mellett
Kadelburger Ernő, Budapest, V., Lipót-körút 5. Telefon 146-04.

Megkezdttük a Salamander-cipők árait leszállítani!

Az összes árak mélyen leszállított árban!
Egyes párok a legjobb minőségben 195.000 | Férfi és női cipők fél és magas . . . 295.000
Férfi és női cipők fél és magas . . . 250.000 | Lelegegansabb kivitelben 390.000

IV., Kecskeméti utca 19.
VI., Erzsébet-körút 36.
IV., Kosuth Lajos u. 2.
VI., Andrássy-út 37.
Szegei, Károly utca 6.
Debrecen, Plac utca 22.

A gólusz meséi

Irta: Dr. Schlésinger Sámuel, debreceni főrabbi

A víz és a homokszemecék

Elhatalmasodtak a vizek felette nagyon, felérték az Ur dicsőségének trónusáig és az Ur szelleme lebegett fölöttük. Mondá az Örökkévaló: „Gyűljenek egybe a vizek! Amint a föld ezt meghallotta, hegveket és halmokat hozott elő, ámde ezáltal mély völgyek is lettek, melyekbe leszállt a víz és megtöltötte azokat. Másodszor is elhatalmasodtak a vizek, már igen büszkék lettek és mondták: „Nincs erősebb nálunk az egész teremtésben!” Nosza, lepjük el az egész földet, mert szűk nekünk itt a hely! Am az Ur megdorgálta őket: „Ne dicselkedjétek oly nagyon az erőtökkel, hiszen ha csak homokot is küldök ellenetek, határt szab néktek, hogy át nem léphetitek.” Amikor a vizek látták, hogy mennyire picik és finoman gyöngék a homokszemek, megvetéssel gunyolák: „Hát ezek birkóznak meg velünk? Hiszen a legkisebbik hullámunk úgy nekiesap sodrával, hogy nyomuk sem marad!” A legöregebbik homokszem észrevette testvérei rémületét, megnyugtatótá őket: „Testvérek, ne féljétek! Igaz, hogy kicsinyek és felette gyöngék vagyunk, de csak addig, míg külön-külön, magunkban élünk, ilyenkor egy kis szellő is a föld szélére röpi. Am, gyűljünk egybe, egyesüljünk, éljünk békecsöngésben egymás mellett, ne váljunk el egymástól sohasem, majd meglátják akkor a vizek, hogy mit tudunk, elmegy a kedvük, hogy esufot üzzenek belőlünk!” A homokszemek megértették és megszívlelték e szavakat, szárnyra keltek a föld négy széléről és egyesültek, rakásokban, halmokban ütöttek táborát a tengerek partjain és behatárolták azokat. Látták a vizek a sok és hatalmas fővényt, megrendültek és meghátráltak. A tenger szelleme pedig így szólt a vizekhez: Jegyezzétek meg szívetekben a homok történetét, lássátok be, hogy a kis erők is bevehetnének, győzhetnének válnak, ha egyggyé lesznek.

Az első ember

A hatodik napon, midőn a Teremtő szent trónusán üle és az angyalok tizerzeinek tízezei állottak körötte, repdestek fölötte, mondá az Örökkévaló: „Alkossunk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra, aki ura legyen kezem minden művének, akitől féljen a föld minden vadja és az ég összes madara.” Tördre rogyva könyörög erre az Igazság: „Kérlek, ne teremtsd az embert, nehogy szorongasson engem hazugságaival és tagadásával!” Odalép a Szeretet is az Ur elé és szól: „Oh, Isten, megteremtheted az embert, mert szeretetet fog ő gyakorolni teremtményeiddel.” Előmerészkedett a Béke is, könyveit törölgette és síró hangon kérlelte Urát: „Miért hoznál világotba az embert, kinek szíve oly gonosz minden időben és lerombolná gyönyörű alkotásaidat?” Végül a Műtényesség emelé fel védőszavát: „Vajha Eléd jutna könyörgésem, Mindenható, hogy éltet adj az embernek, aki rajongni fog a jótékonyaságról és irtalmá megcsinál minden szegényen és oly megható támasza lesz az ügyefogyottaknak, ha bajba kerül!” Meghallgatván az Ur mind e beszédet, ledobta az Igazságot a földre. Megijdték az angyalok és mondták: „Urunk, miért bántál így az Igazsággal, hiszen ő a te pecsédet?” Felelé az Örökkévaló: „Majd ha az ember az igazság utjain fog járni, megszereti azt egész szívével és egész lelkével, akkor újból visszatérhet hozzám! De miért keltek úgy védelmére, amikor ellenétes nézetetekkel magatok törtétek pálcát fölötté?” Vett tehát az Ur port a föld négy széléről és embert formált belőle, élő lelket lehelt az orrába és az ember élő

lényé lett, felállt a lábaira, meglátta az eget és a földet és mind a seregeket, ámulva csapta össze kezét: „Mily számosak és hatalmasak a te alkotásaid, oh Örökkévaló! Most az angyalok imígyen fordították meg beszédüket. „Miért teremtetted az embert, hiszen csak por és hamu ő. Fájdalmakban telnek majd mind a napjai, egész élte csupa bosszúság és háborgás lézzen?” Az Ur pedig felelé: „Ha embert nem alkottam volna, hiába teremtettem a juhot, barmot, a mező vadját, az ég madarát és a tenger halát, mert most már megtudhatjátok, hogy mindez az emberért létesült, én pedig a szellememből szöktettem reá, hogy uralkodni tudjon kezem minden művén!” Megparanásolá ekkor Isten, hogy barom, vad és szárnyas, párosával, férj és feleség, vonuljon el az angyalok előtt, közben pedig megkérdező tőlük: „Vajjon meg tudnátok-e mondani nekem mind e teremtmények nevét?” „Nem tudjuk bizony” — volt az angyalok válasza. Most az emberhez fordult az Ur: „Jelentsd meg nekik te ezeket nevét!” Az ember végignézett a hosszú soron: „Ezt a teremtményt ökörnek hívják, ennek: szamar, annak: ló, a neve: ez itt a teve...” „Hát téged hogy hívnak?” — kérde Isten. „Az én nevem: Ádám, akár a földé, mert földből teremtettél” — válaszolá szerényen. Még egy kísérletet tett a Teremtő: „És az én nevem?” Ádám erre is megfelelt: „Te vagy az én Uram, Adonáj, mert Ura vagy Te mind a teremtményeknek.” Felbátorodva az elfogadott feleleteken, kérelemre fogta a szót Ádám: „Uram, Istenem, látom engedted alkotásaid végtelen sorát, állat, madár, mind oly szépen, párosával vonult el előttem, nem gyakorolnád-e vélem is nagy kegyelmedet, hogy feleséget adnál nekem, aki segítóm volna mellettem?” Az Ur meghallgatta Ádám kérését, mely álmodat bocsájtott reá és elaludt. Ekkor kivett egyet bordái közül, értelemmel asszonyává alakította és elvitte Ádámhoz. Mire Ádám felébredt, már ott állt az asszony előtte, végtelenül megörült és monda: „Aldottja vagy te az Örökkévalónak, némberek nevezlek téged, mert emberből vétettél.”

Enyingi Wertheim Pál és dr. Lénárt Albertné szül. enyingi Wertheim Juliska egy a maguk, mint az egész család nevében gyászabborulva közlik, hogy forrón szeretett édesatyjuk

ENYINGI WERTHEIM ÁRMÁN

nagybérő, kir. kereskedelmi tanácsos, Veszprém vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, a XI. izr. községkerület elnöke, a székesfehérvári Kereskedelmi Társulat th. elnöke, a Nemzeti Bank bíráló testületének tagja stb.

a közügyeknek, felekezetiének és családjának szentelt áldásos életének 86. évében Székesfehérvárott 1926. évi április hó 11-én hirtelen elhunyt.

Drága halottunkat kedden, április hó 13-án délután 12 órakor kísértük örök nyugalomra a gyászházból (Vilmos császár-tér 2).

Székesfehérvár, 1926. április hó 11-én.

Özv. enyingi Wertheim Imréné szül. Krása Pertha, enyingi Wertheim Pálné szül. Reinitz Katinka, dr. Lénárt Albert menyei és veje.

Wertheim Samu fivére, enyingi Wertheim Zsuzsi, enyingi Wertheim Klári és Margit, Lénárt Klári, Ferenc és Dezső unokái. Sógora, sógornői és az egész rokonság.

Drága emlékét örök szeretettel fogjuk megőrizni.

90 év óta specialista gyermekjátékáruban **Rippel Károly** V., Deák Ferencz u. 12

Az „Alapító” Építőipari Munka- és Termelő Szövetkezet sűrűüzeme az utjelmetől k és szí m ú v és sz i k l v i f e l l u s i r e m l e k e k e t a l e g k ü l ö n b ö z z ö b b a n y a g o k b ó l K ö z p o n t i i r o d a : V I I . A r c n a - u t 6 8 . T e l e f o n : J . 1 4 9 - 4 3 . — K ö f a r a g ö z e m é s s i r k ö r a k t á r : X . K o z m a u c c a 5 . a z u t j e l m e t v e l s z e m b e n . T e l e f o n : J . 4 5 - 6 6 . M ű v e z i e m l é k v e k e t , m o n u m e n t á l i s s i r e m l e k e k e t , e g y s z e r ű s i r k ö v e k e t a l e g v á l t o z a t o s a b b s t i l u s b a n h o m o k k ö b ö l , m e s z k ö b ö l , m ű k ö b ö l m á r v á n y b ó l é s g r á n i t b ó l o l e s z a z u t j e l m e t v e l e k e t e k e t . A z ű z e m e l v á l l a l m i n d e n f a j t a t e m e t ö i m u n k á t . J a v í t á s o k a t , t a r a z o s á s o k a t , m á r v á n y c s i z o l á s t , b e t ű v e t é s t , s i r b o n t á s t , e l h e y e z é s i m u n k á k a t a l e g p o n t o s a b b a n v e g e z .

Arthur Schnitzler:

Megjegyzések a „Sprüche und Bedenken“ könyvéből*

Nem ott, hol nyomós okok indokolják, gyűlölnék az emberek, hanem inkább ott: hol gyűlöletük tevőlegessé válása részükre aránylag a legesekélyebb ve szélyt rejti magában, vagy pedig előnyt, nyereséget, sőt megbecsülést biztosít. A gyűlölködés valódi motívumait: a csekélyebb érték érzetét és az irigységet nem szívesen vallják be — sőt ezek a motívumok gyakran tudatosakká sem válnak — mi természetesebb, mint hogy bizonyos kifogásokhoz menekülnek, melyekkel aztán célt érnek bárminő hazugok és nevetségesek is azok. Így nagyon szívesen tulozzák azon emberek netán létező rossz tulajdonságait, kiknek gyűlöletét elhatározták, kitalálnak még nem létező tulajdonságokat, azokat terjesztik, bővítik — hogy gyűlölködésüknek utólag a jogosultság látszatát adhassák.

Ez az eljárás azonban fáradságot, időt, sőt némelykor ésszt is követelhet; kifejldött tehát egy kényelmesebb módszer: mely eredetileg bizonyos pártot, nemzetiséget, vagy bizonyos fajt meghatározó és kategorizáló megjelenéseket vett csufoló, gyalázkodó és lealázó módon használatba. A polemikának ezt a sajátlatraméltó kezdetleges formáját előszeretettel alkalmazzák a politikában, nem csak azért, hogy saját gyűlöletüket velős formában kifejezzék, hanem hogy másokban is felélesszék a gyűlöletet, ezt terjesszék és kiharánálhassák.

Csodálkozni ezen természetesen nem lehet, miután naponkint nemesak korlátolt emberektől, gonosz-tevőktől és hivatásos politikusoktól, hanem ugynevezett tisztességes és okos emberektől is halljuk többkevesebb páthosszal ismételtetni: mennyire büszkék, hogy pont saját nemzetükhöz, saját fajukhoz, saját pártjukhoz tartoznak. Ennek tulajdonképp nem volna semmi értelme, ha nem tétélezniük fel, hogy ezek az emberek minden más nemzetiséghez, fajhoz vagy párt-hoz való tartozást lebecsülnek, sőt lealázónak tekintik más nemzetiségeket, pártok vagy fajok tagjait lenézik, ezekkel szemben megvetéssel, sőt gyűlölettel viselkednek s mások előtt is így tüntetik fel őket.

Bizonyos sematikus kifejezési módot használva, kétféle módszer van, hogy az embereket meglegedet-tebbé tegyék, miní amilyenek rendszerint. Az egyik az: szükségleteik számát és mérvét korlátozni — vagy pedig, hogy ezeket a szükségleteket bőségesebb és nagyobb mérvben igyeckszünk kielégíteni. Az utóbbi módszer azonban alig alkalmazható anélkül, hogy mások életviszonyai, kik eddig jobb viszonyok között éltek, kedvezőtlenebbül ne alakulnának. S ha nem is kételkedünk bizonyos reformátorok becsületes törekvésében, kik eredetileg nem akartak mást, mint az eddig hátrányban élt emberesortok sorsát magasabbra emelni, az emberi természetben mélyen rejlő oknál fogva az a belátás, hogy egyik emberesort sorsának megjavítása a másik oldal megkárosodása nélkül alig lehetséges, mintegy szükségszerűen kifej-

* Hálásan emlékszünk meg Bató Lajos urról, a „Jüdischer Almanach“ szerkesztőjéről, ki a legelőzékenyebb módon tette lehetővé, hogy az illusztris író sajtó alatt levő könyvéből szemelvényeket közölhetünk.

leszti azt a szükségletet: hogy ennek a másik csoportnak ártsunk. Amennyiben a priori az a szükséglet nem élt volna. Káröröm, bosszuvágy (mintha az addig jobb sorsban levők lettek volna tulnyomóan okozói a mások rosszabb helyzetének) minden uton-módon ki-elégülést keresnek és csakhamar felismerjük, hogy az ellenpárt és annak hívei és tagjai iránti ellenséges érzés már kezdettől fogva az erősebb és igazabb lelki elemet jelentette, mint a saját párttal való szolidaritás érzete.

A szeretet lényege tevőleges. Mint érzelem, különösen ha az általánosra irányítjuk, tehát mint ugynevezett emberszeretet tulajdonképp egy aggasztó lelki-állapotot jelent, amennyiben könnyen önönmagával alkuszik meg. Az emberiség számos rajongója ugy véli, hogy eleget tett, ha a maga módja szerint körül-hízelgi és akaratlan hazugsággal meggyőzi, hogy az emberiség alapjában véve jó.

A gyűlöletnek nincs aktivitásra szüksége. Egyszeri jelenlétével megmérgezi a léggözt. Feszítő ereje és expanziós lehetősége sokkal nagyobb a szereteténél: már azért is, mert mindig adva vannak az objektumok melyeket a gyűlölet el akar pusztítani, míg a szeretet sok esetben nem jelent egyebet, mint a saját szeretetre irányuló képesség és hajlam feletti meglegedést és örömet, mely legtöbb esetben csak beképzelt.

Ha egy ember, kit lelkünk mélyéből nem szeretünk, elismerést, csodálatot, sőt — ha paradox is — még szeretetet is képes belőlünk kiváltani, oly mértékben fokozódik bennünk iránta való eredeti el-lenszenyünk — és így elég gyakran a gyűlölet onnan nyer tápot, mi természetével a leghevesebben ellenkezik — az igazságból.

„D. K. W.”
árulkördő autó

gyors, olcsó, megbízható!

Vezérképviselő:
ERDÉLYI ENDRE
Budapest, V., Vécsei ucca 3. szám.

BOROTVÁJÁT ÉLESÍTESSE:
BAUERNÉL, Klauzál ucca 22

Hajszalakat hölgyek arcáról, karjáról végleg kiirtja felelősséggel POLLÁK SAROLTA kozmetikai intézete Budapest, VI., Andrassy-ut 38. (Alapított: 1900.)
„MIRACLE” hajlétvollószter szétküldése utasítással. Összes szépséghibák kezelése. - Szemölcsirtás. - Hámlasztókurák. - (Prospektus)

Bélyeges arcom

A kaosz után, évezredek előtt
Feltűnt az én bélyeges arcom,
Elöttem vad puszták, ősi legelők
És dübörögtek a villámos erők:
Imigyen kezdődött a harcom.

Szűlfákat vájtam a tiz körmömmel én,
Kunyhót emeltem, üttem vadat,
Nem dajkált buzát még a televény,
Nem volt lovacskám, nem volt gödölyém,
Egyedül voltam az ég alatt.

S halásztam a vizen, mint árva halász,
S új tájak felé üzött a gond,
Nem tudtam mi a remény, és mi a gyász
S nem volt: aki megcsufol, megaláz,
Becézett a napfény, a falomb.

Ketten voltunk csak: az istenem meg én,
Énekelt a csend és a béke
S éjjel az égbolt csillagmezején
Áttökzatos teremő intett felém
Tűzfényű jeleket cserélve.

Ő, a láthatatlan s én a látható
Őriztük az árva világot,
S a sorsok intéző életet adó
Adonáj, arcomba jelet hagyó
Őrök, szent bélyegyet vágott.

Imigyen eresztette el a kezem,
Igy járok a végtelenségbe
S azóta, hol mostohán bálnak velem,
Ott síralom, pusztulás, átok terem:
Rajtam az isten pecsétje.

Peterdi Andor.

Asszimiláció

Irta: Bán József

A zsidóság egyenjogúsításával, alighogy kitette a ghetótól lábát, megindult egy, a mai napig is még mindig rosszul értelmezett folyamat, amelyet asszimilációnak neveztek el idegen szóval, mert már nálunk általános a szokás, hogy minden hangzatosabb jelszót idegen szóval cícomáznak fel, mert így a fogalomzavarodottság nagyobb produktív eredményez.

Az asszimiláció jelszavába is minden lehetlent belemagyaráztak hitsorsosaink, csak a szónak, a fogalomnak valódi lényegét nem ismerték fel.

Ugy hitték, hogy az asszimiláció olyan folyamat, ahol mindjobban és jobban el kell távolodni a vallástól. Asszimilációnak nevezték azt, hogy orgonát hoztak be a templomba, hogy a „belemert” oltárszerűen felvitték a templom elejére a frigszekrény közvetlen közelségébe, hogy a papjaikra ornátust adtak, hogy hajdon fővel érkeztek, hogy sirbaltokat építettek, hogy disznótorokat tartottak, hogy társas kirándulásokon leckét adtak keresztény társaiknak szalonnapirításból.

Általában asszimilációnak tartották minden rituális szokáspozíciónak feladását, asszimilációnak hitték a galíciai zsidókkal való közösség megtagadását és igen sokan, ha a „kile” vezetői közé emelkedtek, asszimiláns tulbuzgóságból a „ben törő” sakterrel szemben is hatalmi tébolyba be-tegedtek.

Holott az asszimilációnak nem szabad külsőségekben nyilvánulnia és nem abban az igyekvésben kell mutat-

kozni, hogy a keresztény vallás szokásait majmoljuk; de az asszimiláció a kötelességnek, a lelkiismeretnek parancs-szava, hogy ott, ahol élünk és ahol meghalunk, egyforma kötelezettséggel éljünk embertársaink iránt, vagy haljunk hazánk szeretetében. Az asszimilációnak tehát nem szokásokban kell mutatkozni, hanem a szíveknek és lelkeknek összeforrottságában, a lelkekben és szívekben megérelődött hazánk és embertársaink irányában minden esetben megnyilvánuló odaadásban és semmiesetre sem hagyományos szokásaink félrerugásában.

A talisznak feltevése, a tefillinnek bárki más előtt (pl. a vonatokon) való felszűjzése: nem szégyen, mint ahogyan nem szégyeli a másfelekezetű pap az ő talárját, vagy misemondó ruháját. Ha a taliszt magamra öltöm, a tefillint felszűjzom, még nem mutattam, hogy embertársaimtól különvált ember vagyok.

Egészen jól meg tudok féni szívben és lélekben házámhoz és embertársaimhoz tartozni, a hazában és embertársaim között, akkor is, ha megmaradtam vallásom törvényei szerint való zsidónak. És ha a magam dogmáit megbecsülöm, tisztelni fogom bizonyára a más meggyőződését is.

Mert a vallásához ragaszkodó, az asszimilálódás fogalmát jól megértő és felfogó zsidóság kebeléből sohasem támadt még sem országrontó futóbolond, sem nemzetközi ideálokért eget-földet ostromló, Istent, vallást gyalázó népezér és nem támadt soha bosszúért libegő reakcionárius, mert a hitű, a konzervatív zsidóság: sziklavár, amelyből kitörni épenugy lehetetlenség, amint azt pusztító tűzvel-vassal bevenni.

Az asszimiláció tulajdonképpen az antiszemiták jelszava, amelyet, mint egyik ütőkártyájukat használják annak bizonyítására, hogy épen az asszimiláció az, amelyre a zsidóság nem képes.

És — hála legyen a Mindenhatónak — épen akkor bizonykodnak ezzel, amikor már-már a hitű zsidóságot is veszélyezteti a rosszul értelmezett asszimiláció árvizhulláma. Ilyenkor aztán a gyáván meghunyászkodók, a gerinctelenek, a fának ferges gyümölcsei lerohadnak; az öntudatos, a hitű zsidók, a mártírok késői unokái, miként ha örhelyeiken állanak meg; magukra, vállasukra eszmélnék és száz és ezer fenyegetőn ordító torokkal szemben is védik törájukat, traktátusait és bizonyítják történelmi igazságukat.

A történelem, az Elet e nagy Tanítómestere nyitott könyv és benne lapozgatni bárkinek joga van. A történelem pogány muzsája elismeréssel adózik a Jozsef Nászik-nak és a világháborúban hazájukért hősi halált halt Névtelen Zsidóknak. A Névtelen Zsidó Katonának, aki vérehullásával, fiatal életének odaajándékozásával állított emléket az asszimilációnak.

POLOSKA
ÉS MOLYIRTÁS
CIÁNNAL
vegyésmérnök vezetésével
Speciális cég a
FISCHER VACUUM r. t.
VII., DOB UCCA 90.
Telefon: J. 10-72 és J. 60-88.

Az ország legröglibb üzeme

VAS- ÉS RÉZBUTOR
sodronyágybetét, gyermekkocsi és matracokat elsörendő
kivitelben, gyári áron szállít
KLEIN GYULA és Tsa vasbutorgyára
BUDAPEST, VII., DOB UCCA 58.
Javítást, fényezést vállalunk.

Angol kerékpárok és Dürkopp varrógépek SCHEBELLE A.
előnyös fizetési feltételek mellett kaphatók
műgépész
-- LAMMERTZ GÉP- és KÉZITÜK nagy és választékos raktára -- Budapest, VIII., Conti u. 46

A leventegyakorlatok és a szombat

Érdekes rituális zsidó kérdésben kell a magyar vallás- és közoktatásügyi miniszternek állást foglalnia. Egy vidéki hitközség vallásos érületű ifjusága ugyanis arra kérte a minisztert, hogy a *leventegyakorlatokat*, melyeket ott *szombati napra* tűztek ki, *más napra tétesse át*, mert a szombati nyugalom intézményével ellenkezik a katonai rendszerű gyakorlatozás. A miniszter a vallásos érzékenység iránti tisztelettől vezérelve, természetesen az illetékes vallási hatóságokhoz, nevezetesen az izraeliták orsz. irodájá és az orthodox közvetítő iroda révén kért fevilágosítást ez ügyben. A két iroda azonban a maguk vallási tanácsadóinak két *ellentétes döntvényét terjesztette fel* s így a kultuszminiszter igazán dilemma elé lesz állítva, melyiket tekintse a zsidó vallás autentikus megnyilatkozásának. Szerencsére az a helyzet, hogy az orsz. iroda informátora: az *orsz. rabbiképzőintézet*, illetve ennek teológiai referense *Feldmann Mózes* rabbi a *megengedhetőség, az orthodox iroda pedig a tilalom álláspontjára helyezkedett* és könnyű lesz eldönteni, hogy a messzebbmenő rigorozitás álláspontja lehet csak kielégítő mindkét félre. Bajos azonban elképzelni, mihez tarthatta volna magát a miniszter fordított esetben, amikor a rabbiképző véleményével esetleg az orthodox lanyhaságra kellett volna rávilágítani. Pedig az eset igen könnyen képzhető el. Mert valójában ez esetben *ép a betű szerinti, tehát orthodox szellemű értelmezése a paragrafusoknak kedvez a megengedés álláspontjának, a törvény szelleme értelmében azonban nem lehet az ily gyakorlatokat zárt házi, magántestgyakorlatok (becino) fogalma alá subsummálni*, hiszen dressben való megjelenéssel, tömeges csoportulással járnak. Maga az iskolai tanítás, bár tisztán szellemi foglalkozás, mégis a kérdés felvetése esetén szintén nem volna megengedhető, mert bizonyos, hogy ha nem is a szombati nyugalom, de a *szombati épülés fogalmával mindenestre ellenkezik* és nem tekinthető olyasnak, mint az otthoni magánolvasás. Nézetünk szerint döntő sullyal kellett volna latba esnie annak a körülménynek, hogy a kérelmező ifjuság vallásos érzékenységében érezte magát megbántva és semmi más kifogás nem szolgált a felfolyamodás alapjául, már pedig vallási kérdésekben a vallásos érzékenység jobban működő mérleg, mint a paragrafus.

A gyilkos

— Nikolsburgi ghetto monda —

Rabbi Mordechai Benett alakja körül sok színes legenda fűződik. Híre elhatott messze földre Németországba, Lengyelországba, Oroszországba, mert nagy tudós, híres talmudista, nagy kabbalista volt; ismerte az emberi lélek titkait, igazságos bíró volt és ember a szó legteljesebb értelmében... Öreg emberek, a nyolcvanévesek és hetvenévesek az áhitatnak szentelt órákban sok csodás történetet és legendát mesélnek a selyemkaffános, medvesapkás nagy rabbiról. Ime közülök egy — mielőtt a feledés szele elsöpri:

Történt ez pedig a 19. század elején. Rabbi Benettnek hivatalos utja volt vidékre. Hivatásához tartozott a szomszéd hitközségek látogatása. Sok dolga akadt ilyenkor. Törvényt kellett ülnie nehéz kérdésekben, bölcs tanácsal kellett a község öregjeit ellátni és sokszor égető nyomort enyhíteni. Ép meghagyta hű szolgájának és famulusának Pereznek, hogy szerezzen alkalmas fuvarot, hívjon keresztény fuvarost, Nemsokára a kocsai nagy zörgéssel a rabbi háza elé állt. Bakján sötéttekinetű, kusza szakállu kocsis ült.

Nemsokára csattogott az ostor, a kocsai megindult az utcán végig a brünni országot felé. A rabbi hatalmas fejét a kocsai kerekének ritmusában ingatta és Perez, a szolga, kezeit gömbölyű hasacskája felett kulcsolta össze. Bekés kép, mely mindenki örömeire szolgálhatott. Hozzá még a madárdal, tücskök cirpelése, bogarak zümmögése: a tavaszi pompa allegrója. Sok nép is gyűlt az utcára, kik tiszteletteljesen néztek a távozó rabbi után. Am nemsokára vége szakadt ennek a békés, ünnepélyes tavaszi hangulatnak. A bábész tömeg ép oszladni készült, hogy ismét elmerüljenek a hétköznap zajában, — mikor a rabbi, szolgájával és a keresztény fuvarossal a brünni országot felől visszatért. Általános meglepetés. A nép ismét összefutott és a bábész csoportba sok nikolsburgi polgár vegyült a keresztény negyedből, osztozkodván zsidó polgártársaik bámolatában. Szájról-szájra járt a szorongó kérdés: „Mi történt? Micsoda előre nem látott esemény kényszerítette a rabbit a visszatérésre? A roslin-ha kolnak, ki élébe siebett, a rabbi érces csengő hangon megmagyarázta visszajövetelének okát. Utközben a brünni országon utszéli kereszt előtt haladtak el és a fuvaros nem vetett jámbor szokás szerint keresztet, hanem megátalkodott sötét tekintettel fején tartotta kalapját. Ez rosszat jelent, sötét bűnös tervet forral, talán gyilkosságot. Ez volt az ok, hogy a fuvarossal nem kívánta utját folytatni.

És a nagy rabbi nem tévedett: egy héttel később elterjedt a borzasztó hír a városban, hogy a fuvaros feleségét bal-tával agyonütötte.

Ez a rabbi Mardechai Benett sejtelmes tekintetéről szóló monda. E tekintetével leplezte le az emberi szívek rejtett titkait.

Zsidó leányból görög hercegnő

Szükszavu távirat hozza hírül:

Ypsilanty herceg felesége megmérgezte magát.

A fény és a pompa hercegnője, a legelőkelőbb görög arisztokrata felesége a méregpohárhoz nyúlt, amikor körülötte zavarossá lett a levegő, a rendszer, amely őt pajzsára emelte, omladozott és a forradalom után, amely *Venizelos* gyökeres győzelmével végződött, az urát fogságba vették.

Ypsilanty herceg — rab.

A hercegnő mindent elkövetett férje kiszabadítására. Nem sikerült.

Sőt, a hercegnét, mint „rebellis”-t őrizetbe vették.

Erre ő kérte a forradalmi kormánytól, hogy engedjék távozni külföldre. Bécsbe utazott és ott hajtotta fel a méregpoharat.

Ki ez a gyönyörű asszony, a legnemesebb görög név viselője, akinek előkelősége, finomsága, nemessége és klasszikus szépsége előtt térdet hajtottak Európa valamennyi udvarában?

Egy pesti zsidó lány: *Keppich Vera*.

Ypsilanty hercegné Pesten született, itt nevelkedett és szötte selyemfonásu, finom és nagytrató álmaikat a jövő-ről, ugy, mint a többi zsidólány.

Csak ami kilencszázkilenevenkilenc lány előtt elérhetetlen ábránd marad, az neki sikerült.

De a pompa és a fény nem szédítette el.

Soha nem feledkezett el származásáról.

Egy volt komornája érkezett most Pestre és beszélt el érdekes adatokat volt urnőjéről:

— A hercegné a háboruban a Vöröskereszt egyik elnöknője volt. Ahol csak tudott, segített. És megdobogott a szíve, ha magyarral találkozott, aki az ő támogatását kérte.

— Magyart és zsidót a hercegné mindig kíségetett. A füle mellett nem hangzott el hiába esdeklő szó.

— Környezetében nem tűrt antiszemitát. Fényes estélyeken, ahol Európa legpatinásabb nevei adtak egymásnak találkozót, nyíltan kijelentette, hogy ő zsidó és büszke vallására, amelyben született.

— És a legelőkelőbb görög arisztokrata felesége Eszter bőjtjét mindig megtartotta. Ajtatosan imádkozott és alkonyatig bőjtölt.

A cochini zsidókról

A zsidó törzs egyik legérdekesebb töredékét kétségtelenül a délindiai Cochín kikötőváros zsidai alkotják. Ezek a zsidók a tradíciók szerint 3000 év óta, két egymástól elszigetelt, a „fehér” és „fekete” kaszban laknak. A „feketék” mintegy 700 lelket számlálnak, „Bene Izrael”-nek nevezik magukat, típusukban: zsidó és hindu-dravidi faji jelleget viselik, bőrük színe sötétbarna. A fekete zsidók kétségtelenül hosszabb idő óta tartózkodnak Indiában, mint a mintegy 200 lelket számláló fehér zsidók. Ezek bizonyára olyan időben vándoroltak ide, amelyben a zsidók nem különödtek még el a többi népektől. Az a körülmény, hogy törvényismeretük fogyatékosabb és kevesebb szentírásuk van, mint a fehéreknek, szintén bizonyítja, hogy korábban vándoroltak be Indiába, mint a fehérek.

Az a vélemény, hogy az első zsidók még a keresztény időszerűség előtt a Malabar-partokra jöttek, ahol le is telepedtek. A délindiai fejedelmek szívesen fogadták a bevándorolt zsidókat, földet és privilégiumokat osztottak nekik és barátságos egyetértésben éltek velük.

Az V. században már olyan befolyásuk volt és annyira általános közszeretnek örvendtek, hogy Bhaskara Ravi Barma malabari király az anjumanami (krangmore) hercegséget nekik ajándékozta és a zsidók fejedelmévé a zsidó Rabban Józsefet tette meg. A cochini fekete zsidók még ma is őrzik azokat a bronzéblákat, melyekre ez az adományozási okmány rá van vésvé. Ezeket a bronzéblákat olvashatjuk, hogy az említett Rabban József a legmagasabb tiszteletet élvezi, rangját heroldokkal kihirdetheti, elefánton és tevéen lovagolhat, ha gyalog jár, szőnyegre teríthet maga elé, nappal lámpát gyújthat, csinálthat magának díszösvényt, stb. Az ország összes hátralékos adói és vámai az új hercegség javára átengedték. Rabban József férfi és női utódainak a trónöröklési jog örökre, „amíg a nap beragyogja a földet” biztosított.

Évszázadokon keresztül jólétben és boldogságban éltek a hercegség zsidó lakói, amíg a XVI. században Kaljkati új császára háborúra iazgatta ellenük a mohamedánusokat.

1542-ben kiűzték őket a hercegségből, honnan Cochiba menekültek, ahol a portugálok, akik 1498 óta Cochiban uralkodtak, barátságosan fogadták. Ezen idő óta Cochín főcentruma a délindiai zsidóknak. Midőn 1663-ban Cochint a hollandusok elfoglalták, a portugálok által épített uccákkal egyvonásban, hollandus stílus uccákkal építettek, úgy, hogy a cochini uccák a portugál-holland keverék típusát mutatják, ami ó-európai, de nem indiai benyomást gyakorol. Ezekben a keskeny s szűk uccákban laknak ma a cochini zsidók.

— A zsidó uccákon végigsétálva — írja a kutató Ernst v. Hesse-Wartegg — nem láttam mást, mint zsidókat, hosszú szakállas zsidókat, a k. pubejáratokban és az ablakokban, épügy, mint a lépesőkön asszonyokat, leányokat s gyermekeket, akik kíváncsian néztek az idegen vándort. Valamennyi tarka ruhában, gazdag aranyékszerekkel nyakukon és karjukon, araszniük az európaihoz hasonlóan világos, sötét számosan vannak szőke hajzattal és kék szemekkel. Hajzatukat általában simán hordják. Arcuk színe egészséges, izmos és mindenestre teljesen beledélt magukat a forró tropikus klímába.

A fehér „zsidó város” végén áll a szinagóga, melyből hatalmas harangtorony emelkedik ki. A szentláda bronz ajtó aranyhimzésű selyem függönyökkel van lefedve. A drága kövekkel telekott arany Tórákoronák — a kutató szerint — a zsidó királyság korából származnak. A Tórák nehéz ezüst-ésöveken vannak elhelyezve. A templom közepén ezüstkorlátokkal körülkerített emelvény áll, mely felett drága kristálykoronák csüngnek. Az előadási és ajátatoskodási nyelv a héber, míg egymás között malay-i nyelven beszélnek.

A fekete zsidók külön negyedben laknak. Ugy anyagilag, mint kulturailag sokkal alacsonyabb fokon állnak, mint a fehér zsidók, akik egyáltalában nem közlekednek velük. A fekete zsidók inkább szyrii-palesztinai viseletben járnak: a hosszú felsőruha felett rövid tarka mellényt viselnek. Nyelvük a tamil vagy malay-i nyelv. Templomuk 1150-ben épült, sokkal egyszerűbb a fehér zsidók templománál. Istentiszteletük énekkel kezdődik, amely megszakítás nélkül egynegyed óráig tart. Azután a tanító előmondózik, melybe a hitközség olykor bele szól vagy pedig rövid „amenel” felel. Majd valamennyi ajta-

toskodó a frigysektrény felé fordul és magukban csendes imát mormolnak. A „naszi”, a hitközség véne, élet és halál ura, akinek rendelkezését ellentmondás nélkül teljesítik. A naszi mindig a legöregebb, nem pedig a leggazdagabb, vagy tanultabb férfi.

A cochini zsidók főképen mezőgazdasággal foglalkoznak. Az angolok — akinek Cochín fennhatósága alatt áll — már idő-jekorán felismerték a cochini zsidók kulturális értékét, már régebbi idő óta mindenemű adózástól mentesítették.

Kidus

Részlet Székely Nándor „Az örök idegen” című sajtó alatt levő regényéből

Ezt a történetet ott kellene kezdenem, amikor Silber a keszegujfalusiak jámbor és alázatos saktere volt. A jámbor és naív olvasónak tartozom azzal, hogy megmagyarázzam, minő méltóság és minő közjogi állás a másodsakteri pozíció. Azt hiszem nem tévedek, ha feltételezem, hogy egyik-másik hittestvérem előtt ismeretlen méltóság a sakteri állás. No nem a pozsonyi, vagy váradi, vagy akár a pécsi nagy-sakteri méltóság, hanem csak teszem fel a sáralját, vagy akár a keszegujfalusi is. Ugy vélem, azzal is tisztában van mindenki, hogy ez a fősakteri pozíció sem vetekszik akár tekintély, akár javadalom dolgában az egri káptalan bármelyik kanonokának jóvedelmével sem... No most már, a másodsakter még ennél is kevesebb...

Ha költő volnék és tudnék bánni a szóképekkel, akkor azt mondanám, hogy a keszegujfalusi másodsakter olyan önzertes és keménykötésű gyerek volt, mint vihar idején a nyárfalevél. Vagy mint mennydörgés hallatára a házörző kuvasz... Vagy dacos és rendíthetetlen, mint háborgó tengeren a deszkacsónak... Talán ez a legjobb hasonlat... Mint háborgó habokkal küzködő esőnek... Nem azt mondom: küzdő, hanem küzködő... Mert küzdeni, szembeállni, ellenállni férfias, önzertes, bátor cselekedet. De küzködni... Istenem... küzködni törékenyen, földhözujtotton, megalázottan reszketni és remélni, valami jobbat várni, örökre csak jobbat várni meddön, reménytelenül, félve és aggódva, oh az nagyon szomorú és fájdalmas dolog...

A másodsakter sorsa is ilyen szomorú. Ep ilyen szomorú. Mert képzeld csak el, oh jámbor és kegyes olvasóm, hány nagyság és tekintély van egy istenfélő hitközségben, akik előtt a sakternek, a nagy-sakternek is, meg a másodsakternek is meg kell görnyednie. Itt van mindenekelőtt... nem a raseköl, oh dehogyan... hanem aki még ő fölötte is áll. Mert hiszen naív és téves hit, hogy egy hitközségben az elnök a legnagyobb ur és az ő szava dönt. Nem. Fölötte áll az a hatalmas, akinek az elnök az ő méltóságát köszönheti. A pártelnök, vagy választási elnök, vagy akár az a főhangadó, aki maga nem akar elnök lenni. — mert az sok pénzbe kerül, — de azért mégis jól esik, ha szava van a közvélemény irányításában. Tehát a korteselelnek a legmagasabb méltóság. Utána következnek a hitközségi elnök, hacsak meg nem előzi őt... no igen, hiába csodálkozol... a felesége. Mert ha a hitközségi elnöknek szelid és békességes lélek, akkor az elnök zavartalanul élvezheti méltóságát és háborítatlanul gyakorolhatja jogait. De ha az elnök neje csak egy kicsit harcias és csak egy nagyon kicsit akaratos, akkor az elnök lehet elnök és elnökölhet is mindenhol, csak otthon nem... Mert azt történik, amit az elnöknek akar. De tegyük fel, hogy az elnök neje olyan szelid, mint egy szomorufűz, nos igen, akkor az elnök után az alelnök, az alelnök után az elöljárók következnek, természetesen rangban legelő a kultusz-elöljáró. De nem megvetendő méltóság a chevra-elnöki tisztség sem. Azután jön az adókövető-bizottság, a gabella-bizottság, a jótékonyági bizottság, a tanügyi bizottság és — peres esetre is gondolván — a jogügyi bizottság. És mit gondolsz, jámbor testvérem, van-e dolga a jogügyi bizottságnak?... De most ne beszéljünk erről...

E sok bizottság és méltóság után nagy úr következnek. És csak az úr megszünte után következnek az egyházi méltóságok. Mindenekelőtt a rabbi. Aztán a daján. Majd a főkantor. A tanítók szigorú rangsorba osztva. Csak ezek után a másodsakter, aki sok helyen azonos a nagy-sakterrel. A nagy-sakter

után végre a másodsakter. Köteteket tudnék írni az egyes méltóságok közötti távolságokról, de azt most nem teszem. Az indus kasztek között nem tárog akkor szakadék, mint például a keszegujfalusi chevra-gabe és a másodsakter között. En azonban most csak a nagy-sakter és a másodsakteri állás közötti különbségről akarok elmélkedni előttem, oh jámbor testvérem.

A nagy-sakter és a másodsakter közötti távolság elég tekintélyes. A különbséget nem az okozza, hogy a nagy-sakter nagy marhát vag és a másodsakter meg aprójószágot. Habár ez is elhatárolja a két méltóság munkaköri megosztását. Vannak azonban súlyosabb különbségek is.

Amikor a nagy-sakter nincs otthon, a másodsakter kötelez vágni. Nos és mikor van otthon, vagy jobban mondva: mikor nincs otthon a sakter? Amikor vágni kell... Vegyük ehhez még azt a komplikált esetet, amikor a fősakter egyuttal másodsakter, akkor mindjárt meg tudhatjuk, hogy a nagy-sakter soha nincs otthon, vagy ha otthon van is, de beteg. Mert ha például szombatban énekel, akkor vasárnap beteg. De ha szombatban nem énekel, akkor vasárnap meg van sértve és ezért beteg. Vagy uton van... Milyen uton? Ugyan, ugyan, hát láttál te már olyan másodsaktert, aki nem utazik? Az főkantor akar lenni és ezért utazik. Állást keres. Jobbat, nyugodtat, biztosabbat... És láttál-e már nyugodt, biztos másodsakteri állás? Ugye, hogy nem?... Tehát a másodsakter mindig utazik. Természetes, hogy ilyenkor a másodsakter helyettesíti őt.

Csak egy kivételes és ritka alkalommal van odahaza a másodsakter alias fősakter. Purimkor... Hogy miért épen purimkor? Istenem, hát élni csak kell...

Nehogy azt higgyed azonban, hogy a fősakter hálás a másodsakternek, amiért őt mindenkor, késő éjszaka és zimarkos télen helyettesíti... Dehogyan... Feltékeny, mint minden szegény ember, aki közbizalomból táplálkozik.

Csak két esetben van jobban a fősakter a másodsakterrel. Ha sok marhát tisztátalanra vág és ezért a jámbor hitközség a másodsakterre haragszik, de nagyon. Vagy ha sikerül a vágás és a másodsakter elküldi a maga husilleményeit a nagy-sakternek. Különbö gyötrellem és szenvedés és szomorúság az élete... És mivel olyan másodsaktert én még eddig nem láttam, aki az ő járandóságát a nagy-sakternek elküldte volna, aki lemondott volna a májról és lépről, vagy tudóról és pacalról a hivatali felelőse javára, természetes, hogy a világon sehol és soha nem volt jó viszonyban fősakter a másodsakterrel...

Igy, ha az emberi lélek a szenvedők és üldözöttek során könnyet ejt és minden részvéte ezeké az elnyomottaké, akik hiába lázadnak a nagy-sakterek gögje és önkényeskedése ellen, akkor méltán ejthet bennünket szomorúságba Silber Efraim sorsa, aki másodsakter volt Keszegujfalun, de rangban alatta állott Eisner Benjamin fősakternek, Nemesak a fősakternek. Még a tanítóknak is. Ezeknek a heptikás asztalszilváknak, akik fölfelé csak görnyedezni tudnak, de lefelé oly gögösen tekintenek, mintha fejük fönnakadt volna az akáca tuskéjén. Ezekre különösen haragudott Silber ur hosszú és gyötrelmes pályája idején...

— Mert, ha a rebbe büszke és gögös, — mondta Silber ur csöndes lázadozással — azt értem... Nagytudásu, végtelen bölcseségű, jámbor férfiú... Ha a főkantor nem barátokozik a szegény, magamformájú emberrel, azt is megértem... Művész és kincs van a torkában... De hogy a tanító, ez a dadogó alázat, ez az eleven esomagba kötött szerencsétlenség büszke és dolyfős, azt nem értem... Hisz még nagyobb snorner, mint én... En csak a vágóhídról hozom el, ami nekem dukál... Ez a sunyi szemével lesepi a gazdagok asztalán maradt morzsákat... Ez büszke? Ez gögös?... Ez?...

Forrt benne a harag és az ekkeseredés. Már nem is gyűlöletet érzett irányukban, hanem megvetést. Lenézést. Undort. Ezek után történt, hogy Silber ur megütötte a főnyereményt. No, nem a sorsjegyet húzták ki, mert ilyesmi ő sohasem adott pénzt, nem is adhatott, hanem örökölt. Mind egy... Nagy vagyont örökölt. Várattalul, mint derült égből a villám ütött be a szerencse, bár ő fölötte sohasem volt derült az ég...

De most egyszerre kiderült... Először arra gondolt, hogy szép házat vesz Pesten és beköltözik és fogatot tart, mint a rasekol és inast is, ahogy egyszer egy képen látta... De aztán mást határozott.

— Miért menjen ő be Pestre, egy idegen városba, ahol a kutya sem ismeri őt és ahol senki sem törődik vele?... Igenis, ő itt fog maradni, itt éli le hátralevő esztendőit Keszegujfalun. Itt, ahol ő sakter volt, itt akar ő bálbász is lenni... Micsoda elégtétele lesz ez a sorsnak, az életnek és minő kiszámíthatatlan bölcsesége az Örökkévalónak... Itt marad... Hadd pukkadjanak lefelé és felfelé...

És ott maradt és szép házat vett, épp a hitközségi elnök mellett. A ház alacsony volt és egy kicsit felemeltette vagy két méterrel az elnök háza fölé. Miért szerénykedjek továbbra is?... Fogatot is vett, szép sárga hintót két almásszürke pejjel. A fejére cilindert tett. Még hétköznap is cylinderben járt. És boldogan és leereszkedően fogadta a szerencsekívánatokat is, meg a köszönéseket is.

De nem feledkezett meg hajdani osztályosorsairól sem. Ünnepe el nem mulott, hogy ajándékot ne küldött volna. Igaz, hogy kevés köszönet volt benne. Ha pénzt küldött, szakadt bankót válogatott ki. Ha elemiszert, az alját és élvezhetőlent. Ha viseltes ruhát, a használhatatlant. Keszegujfalun nem is voltak rossz emberek. Csak az idők voltak rosszak, ami borussá és érzéketlenné tette az embereket. Különösen a közügyekkel nem foglalkoztak szívesen.

— Hisz mindenkinek annyi a baja! — mondogatták. — De itt van Silber ur, az ő élete gondtalan és nyugodt, vállalhata valami közfunkciót...

És előbb megkérdezték tőle, mi szeretne lenni a kileben?

— Iskolaügyi előjáró. — mondta önzerteszen. — Nagyon a szívemen fekszik a tanügy...

Igaz, hogy inkább a tanítók feküdtek, nem is a szívén, hanem csak a gyomrában, de azért örömmel fogadták kultortevékenységét.

Attól a naptól kezdve, hogy megválasztották, Silber ur minden héten benn volt az iskolában. Egyszer a nyelvtannal volt baja, másszor a gyerekek történelmi tudását tartotta igen fogyatékosnak. Majd meg a hitoktatás ellen kelt ki. Keveset tudtak és még kevesebbet tanítanak. Majdnem semmit. A rituálékkal sincsenek tisztában.

Benn ült az osztályban és Varju tanító ur előadását megnyerje és beszélt lelkesen, ambiciózusan, odaadással. Silber helyet foglalt a katedra mellett. Varju ur minden pedagógiai készségét és képességeit előszedte, hogy az előjáró ur kegyeit megnyerje és beszélt lelkesen, ambiciózusan, odaadással. Silber ur hírtelen megakasztja az előadást és a gyerekekhez fordul:

— Gyerekek, ki tudja, hol parancsolta meg Isten, hogy Kidust kell csinálni?

Varju ur meghökkent és Silberre nézett. Az előjáró a tanítóra nézett, dadalmasan, gúnyosan, fölényesen. Majd a gyerekek felé mosolygott. De a tanító csak ott állt a padok előtt, földreszeggett, zavaros tekintettel és szíve versenyt kegyetett a nagy faliorával. De sehogyan sem jutott eszébe, hol is parancsolta meg az Ur a Kidus tartását? Homlokáról esurgott a verejték és szeméi előtt a gyerekegyek úgy táncoltak, mint hullámzó kalásztengeren a sárguló buza.

— Elöljáró ur, — nyögte alázatosan — nem tudom én sem... Magam sem tudom...

— Szép kis tanítás! — kelt ki magából Silber ur. — Szép hittanítás...

— Hát könyörgöm, — alázatoskodott Varju tanító ur, — hol parancsolta meg?... Hol?...

Silber ur a tanítóra nézett és nevetve mondta:

— Maga ámhóree!... Hát sehol!... Jámbor zsidónak nem kell megparancsolni, hogy Kidust csináljon... Azt megteszi ő magától is...

Varju tanító ur az előjáróra nézett. Hosszan, merően... és alázata és végtelen szerénysége gyűlölségbe olvadt, megvető, lenéző és olthatatlan gyűlöletbe...

ZÁLOGCÉDULÁKAT kiváltak, ékszereket, brilliánsokat, bárkivel drágábban vesz:
Székely Emil Király uccsa 51. (Teréz-templommal szemben.) Telefon.

Zsidó testvéreinknek **paplant, matracot** a legolcsóbban készít, javít
TEICHER J. paplankészítő Budapest. VII., Klauzál-tér 2.

FÖLDES I.

angol uri szabó
Dohány ucca 47.

a lelkényesebb izlési is kielégíti

HIREK

Igen tisztelt olvasóinkhoz!

Azon igen tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük április 1-én lejárt, ugyszintén mindazon igen tisztelt olvasóinkat kik az előfizetéssel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük, hogy a hátralékos előfizetési díjat postafordultával hozzánk mielőbb beküldeni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.

A Kiadóhivatal.

Április hó krónikája

1925 április 1-én a jeruzsálemi héber egyetem megnyitása. A vallási szertartást dr. Hertz chiefrabbi végezte, a megnyitóbeszédet dr. Weizmann professor tartotta és lord Balfour a rektorátusi üdvözlést mondta el.

1806 április 2-án született Hamburgban Gabriel Rieser, német és zsidó politikus. 1848-ban a nemzetgyűlésen az általános választójogért szállt síkra.

1915 április 10-én halt meg Varsóban I. S. Perez, a legismertebb zsidó írók egyike.

1825 április 11-én született Boroszlóban Lassalle Ferdinand, szocialista politikus.

1917 április 14-én halt meg 58 éves korában Ludwig Lazarus Zamenhof, szemorvos, az Esperanto világnyelv feltalálója. (Érdekes, hogy a másik világnyelvnek az „Ido”-nak is zsidó az atyja: a petersburgi dr. Rosenthal.)

1896 április 20-án született Báró Hirsch Mór, korának legnagyobb filantropusa Ogyallán, Magyarországon. Hatalmas összegekkel támogatta az „Alliance” keleti iskoláit, az üldözött orosz és lengyel zsidók ügyét igaz szeretettel és áldozatkészséggel karolta fel, a galíciai zsidók gyermekei részére napszolgákat alapított és gondoskodott iparosokká való későbbi kiképzetésükről. Óriási földterületeket vásárolt Argentínában, ahol zsidó földműves telepeket létesített (Jewish Colonisation Association). Alapítványainak, ajándékozásainak összegét 100 millió frankra becsülik.

1876 április 22-én született Bécsben Bárány Róbert, ki 1915-ben az orvosi Nobel-díjat nyerte meg. 1917 óta az uppsalai egyetem tanára.

1861 április 29-én született Putnokon dr. Blau Lajos, a budapesti rabbiszeminárium igazgatója, A régi zsidó büvészet (1898) Papirus és Talmud (1913) stb. művek szerzője.

1796 április 30-án született Crémieux, a francia államférfi, az Alliance Israelitè Universelle alapítója.

Pesti izr. hitk. felügyelete alatt

Uj מֵשָׁרְשֵׁק

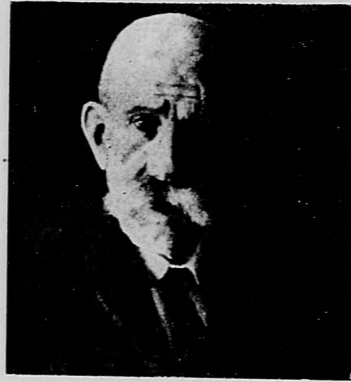
Budapest, VI., Aradi ucca 41

Prima husok! Szolid árak! Figyelmes kiszolgálás!

GOLDSCHMIED MIHÁLY

ELITE KÉZIMUNKAHÁZ VII., ERZSÉBET KÖRUT 23. SZÁM.
BEJÁRAT A WESSELÉNYI UCCÁRÓL. FIÓK: SZERVITA TÉR 10.
FÜGGÖNYÖK, ÁGYTERITŐK ÉS CSIPKÉK. HOZOTT ANYAGBÓL IS KÉSZITÜNK.

Jubileum. A békéscsabai szentegylet méltó keretekben ünnepelte ny. tanítóját és Chevra-titkárját, Lerner Jakabot *ötnesztendő* működése és visszavonulása alkalmából. Az ünnepséget Guttman József, a szentegylet elnöke nyitotta meg, meleg szavakban emlékezvén meg az ünneplést érdemeiről, valóságáról és kiváló paedagógiai mólseréről. Beszéde közben lehullott a lepel a jubiliás művészi képéről, mely az ifjú festő gárda jelessége, *Bolnányi* Ferenc alkotása. A fiatal mű-

vész kiforrottságát tanúsító festményért lelkes ovációban részesült. Az ünnepi beszédet dr. Silberfeld Jakab főrabbi tartotta. Dr. Tardos Dezső, hitközségi elnök magvas beszéde után dr. Herzog Henrik, a Chevra ügyésze szólalt fel szellemesen. Végül az ünneplést bátyja, Lerner Vilmos ny. igazgató-tanító mondott köszönetet a család nevében az ünneplésért, majd az ősz paedagógus nagyszámú tanítványa és tisztelője lakásán kereste fel a jubiliánst.

Eljegyzés. Grünhut Irma (Sárvár) és Polgár Lajos ékeszerész (Csorna) jegyesek.

Iskolai szédér. A nagykanizsai izr. elemi iskola igazgatója ez évben hatodszor tartott tanítványainak Szédert, mely valóságos kedves hitközségi Széderré lett. Ujságban nem volt hirdetve, meghívók nem küldettek széd, de azért zsufozásig megtelt az óriási díszterem és karzata hívó közönséggel. Már megszokták, hogy az elemi iskolások szédereit elmaradhatatlanul és bizony sokan vannak, akiknek ez az egyetlen szédjük. Az asztalfőn dr. Bród Tivadar hitk. elnök, Ötvös Emil iskolaszéki elnök, Rosenfeld József hitk. alelnök, dr. Winkler Ernő főrabbi, dr. Munkácsi Bernát, a Magy. Tud. Akadémia tagja és Kertész József igazgató foglaltak helyet. Körül az előjáróság és a Zsidó Nőegylet választmányja, mely a széderek lakomát rendezte. Weinberger Margit urleány üdvözölte a megjelenteket, majd megemlékezett néhai Kertész József tanítónőről, ki eddig úgy szerepelt a diákszédereken, mint gondos családfő. Most először ünnepl az ifjuság nélküle. A jelenlevők könnyes szemmel, állva hallgatták a szép megemlékezést. Azután kezdődött a szédér. A kiadó Stern Ferenc mondta; a Manisztánó Vadász Nóra. A Hagada többi részét mind felosztva mondta el egy-egy gyermek, közbe-közbe egy-egy odaillő vers tarkította a szöveget. A szép melódiák, a versek, a magyarul elmondott szótárok a vallásosságra és önéreztet megtermékenyítő hatással voltak. Szavaltak: Ritsler Juliska, Bettelheim Marian, Goldschmidt Rózsá, Lustgarten Klára, Rosenheim Rózsá, Vajda Magda, Buksz Andor, Deutsch Ferenc, Hirschler György, Lusztig Andor, Szántó Sándor. A társas asztali imánál Klein Vilmos tanuló volt az előimádkozó. A bájos szédér után dr. Winkler Ernő mondott köszönetet a rendezésért és arra kérte a szülőket, hogy gyermekeik vallásos nevelésében egy uton haladjanak az iskolával.

A csornai Tiferesz Bachurim egylet rendes tisztujtó közgyűlésen elnöknek újból és egyhangulag Poryesz Albint választották meg, titkár lett Weisz Jenő, pénztáros Fuchs Lipót, jegyző Fuchs Lajos, számvizsgálók pedig Moskovics Károly és Klein Ernő. Poryesz Albin elnök indítványát, hogy az egyesület saját széfer határát szerezzen be, a közgyűlés osztatlan lelkesedéssel elfogadta.

Az adonyi izraelita hitközség felhívása. A háború után forradalmi idők az adonyi zsidóság életében is igen súlyos megpróbáltatást váltottak ki. Az adonyi zsidó családok — alig 1—2 kivételével — kénytelenek voltak otthonaikat elhagyni, hogy a féktelen és emberséget nem ösmerő izgatásoknak áldozataivá ne váljanak. Ma, amidőn az idők mulásával a viszonyok is megváltoztak, visszatért otthonába az elriasztott nyáj és fájdalmasan kell tapasztalnia, hogy egyéni javalk mellett legszentebb közkinésük, az Isten Háza is áldozatává lett az akkori nehéz időknek. Mintegy 6 esztendeig állott az adonyi zsidók temploma gondozó nélkül, üresen és elhagyottan, szabad utat engedve az időjárás pusztító hatásának. A templom rombadölvé, a zsidó lakosság anyagiakban kimerülve, kénytelen vagyunk zsidó hittestvéreinkhez azzal a kéréssel fordulni, hogy nekünk templomunk újjáépítéséhez támogatást nyújtsanak. A legcsekélyebb adományt is szívesen fogadjuk és a nemeslelkű adakozók neveit hálás köszönetünk nyilvánítása mellett az utódok számára is meg fogjuk örökíteni. Testvéri üdvözléssel: Farkas Zsigmond hitközségi elnök, Braun hitközségi jegyző.

A nagykanizsai hitközség közgyűlése. Kevés hitközség van, amelyben annyi gondot fordítanak a hitélet mindenirányu feladataira, mint a nagykanizsai izr. hitközségben. Kezdvé a vallásos életen, mely a gyönyörű istentiszteleteken jut első sorban kifejezésre. Dr. Winkler Ernő főrabbi vallásos szelleme a hívek lelkében visszhangra talál, Abramovits Márk főkántor szép, művészi éneke és a templomi kiváló énekkar állandó vonzóerő a templomba járó híveknek. A zsidó elemi iskola és a hitközség által fenntartott felső kereskedelmi iskola a hitközség elnökségének, előjáróságának és a tagoknak egyaránt feltve őrzött kincse. Nincs az az áldozat, melyre a tagok nem volnának hajlandók e két kulturintézményért. Pedig nagy áldozatokat. *Több száz millió költséget kíván ezek fenntartása.* Március 25-én volt a hitközség évi rendes közgyűlése, melyen dr. Bród Tivadar elnök tartalmas beszédében utalt a nagykanizsai hitközségi tagok tradicionális áldozatkészségére, mely egyedüli alapja a hitközségi intézmények megtartásának. A tagok lelkes helyeslése mutatta, hogy dr. Bród elnök szilárd alapokra építi feltevést, Fábiam Miksa hitk. titkár gyönyörű évi jelentésében méltómódon emlékezett meg Blau Lajos és Stern Sándor előjárósági tagok és Kertészné Grünbaum Sarolta tanítónő elhunytáról. Ez utóbbi 42 évig volt a hitk. iskola kiváló tanítónője. A kiváló, bugzó előjáróság mellett tanuskodnak az a körülmény, hogy a választás alá került előjárósági tagokat újból megválasztották, csupán az elhunyt négy tag helyét töltötték be újjal. Megválasztották a jótékonyaságról közismert Brauer Izidor földbirtokost, Deutsch Bódogot dr. Kertész Lipót állatorvost és dr. Halphen Jenő ügyvédet, néhai atyja örökébe választották be, aki több mint négy évtizedig volt kiváló munkása az előjáróságnak. Dr. Winkler Ernő közszerepben álló főrabbi minden alkalmat megragad, hogy történelmi nagyjainkat nagy történelmi tudásával és meggyőző beszédével méltassa a szószékről. Így áldozott gr. Széchenyi Istvánnak, a „legnagyobb magyar” emlékének, II. Rákóczi Ferencnek, a magyar önzetlen hős hazafiak példaképének.

Jótékonyaság. W. M. urnó 150.000 koronát küldött be szerkesztőségünkbe, hogy azt jótékonyra fordítsuk. Az összeget E. I. sulyosan nélkülöző állatalan hittestvéreinknek juttattuk.

A hódmezővásárhelyi Chevra-Kadisa közgyűlése. A hódmezővásárhelyi szentegylet f. hó 4-én tartotta tisztujtó és jubiláló közgyűlését. Az ünnepség keretében leleplezésre került a boldog emlékü Steiner L. József, a Chevra-Kadisa huszonöt évig működő volt elnökének festménye. A jubileumon nobiles és nagy számú közönség élen megjelent a város polgármestere és tanácsa. Dr. Szemző Miksa hitközségi elnök megnyitó beszéde után dr. Seltmann Lajos főrabbi költői szárnyalású és mélyen

szántó gondolattal felépített beszédében méltatta az ünneplést emléket. A megválasztott tisztikar névsora a következő:

Elnök: Steiner Ferenc. Gondnokok: Blum Adolf, Mikolczi Armin, Grünfeld Jakab, Salgó Samu. Pénztárnok: Dániel Andor. Ellenőr: Klein Miksa. Választmány: Dr. Ambrus Endre, Bárány Béla, Bauer Sándor, Balassa József, Deutsch Zoltán, dr. Dániel Jenő, dr. Erdős Jeromos, Feldmann Imre, Gál Ármán, Gonda Mór, Groák Dezső, Kardos Ignác, Mannheim Lipót, Nagy Ernő, Neumann Vilmos, Popper Lipót, Reich Ele, dr. Seltmann Imre, Steiner Gábor, Schwimmer Lajos, dr. Weisz Adolf.

A Budai Nőegylet leánycsoportja március 21-én a Esplanade-szálló termeiben nagyszerű teadélután rendezett, amelynek keretében dr. Orováné Bodó Klári énekművésznő és Ferenczy György zongoraművész szórakoztatták a közönséget. A műsor kiemelkedő száma volt Demény Artur operanékes fellépése, aki érces tenorjával megérdemelt nagy sikert aratott. A rendezés dr. Szemere Samuné elnök érdeme.

A Zugló és környéke izr. templomegyesület március 27-én építendő kulturháza javára a Liget Club termeiben előkelő színvonalu hangversennyel egybekötött táncestélyt rendezett. A műsorból ki kell emelnünk Pintér Alice zongoraművésznő, Molnár Alice hegedűművésznő és dr. Ernyey Mihály esellőművész kiténő előadását, melyet a nagyszámú közönség meleg ünnepéssel fogadott. Dénes Oszkár, a Fővárosi Operettszínház, Verbőczy Ila a Király Színház és Zahler Erzszi a Terézkört Színpad tagjai művésztették javát csillogtatták. Nagy sikere volt Demény Arturnak, a kiváló operanékesnek, akat a méltatlan mellőzések után örömmel kitünk ismét viszont kultur-estélyeink pódiumán. A műsört Lakner Artur ötletesen konferálta. A szép sikert est rendezése dr. Steiner Izsónak, a kulturegyesület elnökének és dr. Láczer Dénesnek, a zuglóiak agilis és nagytehetségű papjának érdeme.

Halálozás. Bató I. Lipót, az óbudai izr. hitközség ny. hitanodai igazgatója négy évtizedes bugzó és eredményes működése után f. hó 7-én elhunyt.

בחדשה בית דין צדק רקהל יראים בודאפעסט.
„MICHJO” מִחְיֹה KEKSZ
 kétszersült és teasütemény
 használható zsírosnak és tejesnek
 GYÁRTJA: WEISZ MÓR
 keksz, kétszersült- és teasütemények gyára
 Budapest, VII., Dob ucca 22.
 A budapesti aut. orth. rabbiság felügyelete alatt.

ÁGYTOLL, PEHELY legelőszőbb forrása
 Gőztisztítás, dezinficiálás
 3 órában belül. PERL, Dob ucca 39.

SALAMONNÉ ORTH. כשר
 Budapest, VII., Király u. 8., l. 42.
 Izletes és olcsó konyhájáról próbáccéddel meggyőződhet. Havi és heti abonenseket elfogadok, házbán és házon kívül.

Vesz és elad Héber és magyar könyveket, iskolakönyveket
 MÜLLER J. Budapest, VI., Laudon ucca 2

Magyarország legrégibb bélyegkereskedése
MAJÓ SÁNDOR Andrásy-ut 27. (udvarban)
 Nagy raktár sorozatokban egyes bélyegekbén. Az összes létező segédeszközök raktáron: Pinzetta, nagyító üveg, állatszó boríték, vízjelkereső, fogazatmérő, bélyegtárcák, katalógusok, cseréftételek, színtáblázatok, angol ragasztók, album fedelek, Schubeck és íres pentozott lapok.
 Minden vevő 50 ezer kor-tól felébb vásárlásnál kap egy bélyegtárcát.

Legujabb rendszerű, legszelektivebb kiránduló (hordozható) komplet egy-, három- és ötcsőves egyszerűbb és luxus kivitelben TOBIÁS FRIGYES okl. gépészmérnök műszaki irodája, IV., Király Pál u. 6. Telefon: J. 153—32.

Régiséget, múltárgyat, antik bulort, perzsa- és nyiroli szőnyeget VESZ-ELAD (STERNBERG Z. J.) VII., Dob ucca 31. ANTIKART R. T. Kazinczy u. sarokközlet. Tel.: J. 103-68.

Kántorok sikere. Az utóbbi időben két kiváló zsidó kántort ért az a megtiszteltetés, hogy nagy hitközségek hívták meg őket próbaéneklésre. Az egyik Klein Miklós, az óbudaiak köztiszteletben álló főkántora, a másik Sirota Sándor, a budaiak csengőhangú főkántora. Bár igen megtisztelő volt részükre a hozzájuk érkezett meghívás, egyik sem fogadta el, mert nem akar eltávolzni hitközsége köréből.

Zsidó dalárda. Magyarországon egyedül Egerben van zsidó dalárda. Ez a dalárda most mutatkozott be és igen nagy sikert ért el közönsége előtt, amelyben nemcsak az egri zsidóságnak az ékességei jelentek meg, hanem jelen voltak a város kiválóságai is. A „Kultura Egri Izraelita Dalárda” koncertje körében Schweiger László dr. főrebbi „Nitsche és a zsidóság” címen tartott mély tanulmányokra valló filozófiai előadást.

Enyingi Wertheim Armin meghalt. A zsidó közélet egyik legkimagasabb egyénisége: Enyingi Wertheim Armin nagybirtokos, kereskedelmi témásos váratlanul meghalt. A jótkönyvség hatalmas pillére dőlt le vele, amely súlyos veszteséget jelent nem csak a zsidóságnak, mert jó szívének kapuja felekezetre való tekintettel minden nélkülözőnek nyitva állott. Mint a XI. izr. közönségtaláltnak agilis elnöke, minden mozgalomból kivette részét. Temetésén, általános részvét mellett, Fehér- és Veszprémmegye előkelőségei megjelentek.

A Hakoah Amerikában. Bécs footballesapatai között a legelső között áll a tisztára zsidó Hakoah sportegyesület. A Hakoah football legénységét meghívták az amerikai zsidók, hogy mérjék össze erejüket a tengerentúli football csapatokkal. A bécsi zsidó footbalisták el is fogadták a meghívást és elindultak Amerikába. Nemcsak a zsidó, hanem az angol sajtó is nagy várakozásokat fűz a bécsi csapat látogatásához. Hatalmas rendező-bizottságot szerveztek a csapat fogadására, amelynek elén az amerikai szenátus tagjának, Natan Strausznek a fia áll. A Hakoah megérkezése napján bált rendeznek Newyorkban, amelyet az ottani zsidó sportegyesület elnöke, az Erdélyből oda származott dr. Krausz Miksa rendez.

A zsidó zene kedvelőinek egyesülete alakult meg Berlinben, mely célját a specifikus zsidó zene művelését és zsidó művészek támogatását tűzte ki.

A hágai főkántor nem commercializálja a zsidó melódiákat. Lecinsky József hágai főkántor Angliában járt és hallgatóságát briliáns tenor hangjával annyira elragadtatta, hogy „zsidó Caruso”-nak nevezték el. Lewinsky azonban nemcsak kiváló énekes és előadó művész, hanem ama kevészámú kántor egyike, kik szigorúan ügyelnek arra, hogy ősrégi, hagyomány-megszentelte zsinagógái dallamainak ne profanzáltassanak és ne váljanak piaci áruvá. Manchesterben nagy cégek valóságos ostrom alá vették és kérték, hogy gramofon-felvételek számára énekeljen. Bár rendkívüli honoráriumot ajánlottak fel, Lewinsky azzal utasította őket vissza, hogy ezt a zsidó tradíciók semmibe vevésének tekintendő. „Egyébként azt hiszem” — mondotta, „hogy zsinagógái dallamainak gramofon által való reprodukálása nem is érvényesülhetne annyira, mert nem előzi meg őket a kellő hangulat és áhítat”.

Felhívjuk olvasóink figyelmét Grünbaum A. Adolf és Trotzer et Widder R. T. cégek hirdetéseire.

Karin Michaelis és a zsidóság. A napokban került ki a magyar sajtó alól a világhírű dán írónőnek újabb könyve: „Metta”. Ez alkalommal nem lesz érdektelen bemutatnunk a mélyen gondolkodó, nyíltszavú írónő vélekedését a zsidóságról, melyet „Az én zsidóim” című önéletrajzi vázlatában mond el. „Mindenkori — írja többek közt — elődeim folytatása; lényünk legfinomabb szála sokkalt messzebbre nyulnak vissza, mint bármely nemességi családfa. Anyai részről Dániába vándorolt bajor őrnagytól származom. Atyám jüttlendi paraszt-szerzetes gyermeke volt. Amennyire megállapítható, nem csörgödez zsidó vér családjamban, jóllehet anyai águ őseim mind barna bőrűek, fekete hajuk, Hasztalanul szerettem volna bármily halvány zsidó eredetet felfedezni magamban, amely érthetővé tette volna, honnan támadt bennem az a sajátos, erős vonzalom, amelyet már gyermekkorom óta érzek a zsidók iránt — ez irányu kutatásaim meddők voltak. Amikor később sok más bajor családban ugyanilyen vonásokra és sajátosságokra bukkantam — bár a legtávolabbi zsidó eredet sem lehetett bennük — csak akkor törődtem bele nem-semita voltomba. De ha eljön az a nap, amely ennek az ellenkezőjéről győzne meg, amely bizonyosságot adna nékem arról, hogy akár egy eszeppnyi zsidó-vér folyik ereimben, oly büszkének érezném magam, mint a lovaggyá ütött nemes.”

DÉRÉS

Az Illés-utca 12. számú ház borbélyüzletének kirakataiban a következő hirdetés olvasható: Tiszlviselőtelepen, közel az Orezy-uthoz egy családi házzal minden hozzátartozóval 245 millióért eladó. Zsidónak nem adjuk.

Egy híres rabbi meghívott egy nagyközönség, hogy tartson prédikációt templomában. A rabbi meg is érkezett a közönségbe és szombaton végigsétált az utcán. Az egyik nyitvalevő üzlet előtt megállt. Megkérdezte a kiséretében lévő hívőjét, ki a bolt.

— Egy nagyon gazdag ember! — volt a felelet.

— Ez nem lehet — mondotta a rabbi — az a gazdag, aki kénytelen arra, hogy szombaton is nyitva tartson, csak szegény ember lehet.

Felmerült a kérdés, hogy miért zajonganak, lármáznak a zsidó templomokban imádkozás közben. Különböző válaszok hangzottak el, míg végre talált magyarázatot adott egy böles: — A különböző vallások olyanok Isten előtt, mint egy család gyermekei. Mindegyik édes gyermek, de van közöttük egy dédelgetett kedvenc, egy kiválasztott, akinek több szabad, mint a többinek, még lármázni is szabad.

Érdekes a zsidó emberek magatartása. Amíg földhözragadt szegény emberek, nagyon is valóságosak, képtelenek volnának szombaton munkát végezni. Mihelyt felviszi Isten a dougukat, megalkusznak a körülményekkel és dolgoznak szombaton is. Ha pedig már nagyon gazdag emberek lesznek, akkor még a nagy ünnepekkor sem igen tudják elhatározni magukat arra, hogy becsukják a hasznoshozó üzletüket. Mire dús gazdagok lesznek, egyéni cégük már átváltozik részvénytársasággá és ilyenkor hosszunapkor a családi részvénytársaság üzlete bizony nyitva marad. Egy ilyen részvénytársaság vezérigazgatóját meg is kérdezték, miként lehet, hogy üzletét a nagy ünnepekkor nem csukta be. Az igazgató így válaszolt: — Én becsuktam volna, de vajjon mit szóltak volna a részvényesek?

VOZDUGAN SÁMUEL angol uri szabósa
a tudományos szabóságok mestere
csakis VII., Klauzál-tér 1. alatt

VESZEK RÉGI UJSÁGPAPÍRT, folyóiratokat és elhasznált üzleti könyveket
VOLOVITS DEZSŐ VIII, József-körút 9, az udvarban

Ágytlal és pehelytollakban a legolcsóbb bevásárlási forrás
SCHNITT SAMU, Budapest VIII. ker., Madách ucca 32. sz.

BŐRÖNDHÁZ

BŐRÁRU ÉS BŐRÖNDFORGALMI R. T.

Nagy választék és olcsó árak utazási bőröndök és apró bőr-árakban. Pontos kiszolgálás.

BUDAPEST VII., RÁKÓCZI-UT 4.

Telefon: J. 120-88

HUMOR

A Szózat nélkül semmit sem ér az élet

Hiába virul a tavasz, hiába kék az ég, még a természetben sem gyönyörködhetünk a Szózat nélkül. Csak úgy volna élvezeti sétálni a Ligetben, vagy Korzón, ha hallhatnánk a reklameszközök méltóságos bögését: Szó-ó-zat!

Még vennék is belőle. Bees szóra, vennék. Nem sajnálnánk azt a kétezeret. Vennék, leülünk egy padra és olvasnánk kedvenc vicclapunkat.

Bizony nem szép dolog egy vicclaptól, ha a mai savanyu világban egyszerűen csak fogja magát és megszűnik. Vagy talán ez is csak vicc volt tőle? De hát micsoda vicc ez? Így rájesszen az emberre!

Kétségtelen most már, hogy a Szózat körül a zsidók nagy hibákat követtek el. Sőt egyenesen ők az okai a Szózat megszűnésének. Mert ha csak minden második zsidó vett volna naponta egy Szózatot, akkor még ma is megjelenne. Vagy ha a gazdag zsidók egy nagyobb összeget szedtek volna, hogy azzal a Szózatot szánják, a derék bértollnokok még ma is írhatnák a Pesti jogrendet. No de ide, a bukásba, juttatta a lapot a zsidók könnyelműsége. Most már sirathatják kitünő napi eseményüket. Ugy kell a zsidóknak!

Pedig hát Szózat nélkül nem boldog a magyar! Mert mi lesz például, ha netalán valahol megint robbantanak? Hol fogják majd olvasni a robbantók, hogy igenis nem ők voltak ők. Hogy a robbantást általában nem helyeselték, de vannak esetek, amikor meg tudjuk érteni. Hogy a zsidók önrobbantást követtek el. Vagy: amennyiben nem önrobbantás lett volna, akkor azt a zsidók valóságos ki-provokálták abbéli arcátlan viselkedésükkel, hogy élni merészelték. Hogy az az átkos liberális sajtó már megint izgat a robbantók ellen. Hogy nem is robbantás volt, hanem csak tüzijátek. Hogy akik meghaltak, már előbb halalos betegségben szenvedtek. Hogy különben is a zsidók ölték meg őket, mert ezáltal is kompromittálni akarták a ker. nemz. irányzatot.

Haj, haj, azt a Szózatot mégis csak föl kéne támasztani. Társadalmi mozgalmat s gyűjtést kéne indítani. Talán a Világ vezethető a gyűjtést. Talán elsősorban azok adnának valami csekélységet, akik aláírták a Világ betiltását követelő levelet. Aztán talán a zsidók. Na persze. Milyen remek is lenne, ha a zsidók összeadnák azt a kis dohányt, ami egy ilyen Szózat újraindulásához

szükséges lenne, aztán megjelenne az új szám és így kezdené:

„A zsidók már megint aljas merényletet követtek el: újra rázúdítottak bennünket erre a szerencsétlen országára!”

Rabbi Akiba Eger-ről, a kiváló tudósról szól a következő bájos legenda. Az igazságosságáért és békeszerető természetéért igen népszerű tudós közönségben egy dús gazdag zsidó urasor halt meg. Amikor az örökösök a temetéséről intézkedtek, a Chevrakadisa túlságosan nagy összeget kért a sírhelyért. Az emiatt felháborodott örökösök méltatlankodva fordultak a herceghez. A herceg magához hívatta R. Akiba Egert és magyarázatot kért a Chevrakadisa eljárásáért.

— „Egyszerű a dolog” — hangzott a felelet. „Mi hiszünk a halottak feltámasztásában és a Messiás eljövételében. Amikor tehát a szentegylet más embernek olesón adja a sírhelyet, abban a biztos tudatban teszi ezt, hogy úgy sem fog a halott sokáig pihenni a földben. Most azonban egy bírhedt zsidóról van szó. Hagyományaink szerint az ilyen emberek számára a Messiás nem hoz megváltást. Ilyformán ez illető a végtelenségig használja a sírhelyet: érthető tehát, ha neki drágábban mérjük.”

A hercegnek nagyon tetszett a tudós véleménye és jóváhagyta a Chevrakadisa intézkedését.

Legelismertebb, legjobb és legolcsóbb
a FRÄNKEL-féle
ORTH. BÜFFÉ ÉS ETTEREM
Előfizetők házon kívül és mérsékelt áron elfogadjatnak. — Naponta friss sítéménykülönlegességek. BUDAPEST, VII. RÖMBACH U. 12. Tel. I. 123-97

TELJESEN ELKÜLÖNÍTETT OSZTÁLY

Szigoruan כשר של פסח összes fűszerárak, különféle borok, szilvium, borecet, ételolaj, kókuszvaj, valamint orth. hitközségünk általi מצות és macesszisz hitközségi áron kg. 22.000 K kapható. — Megrendeléseket házhoz szállítok. Vidéki rendelések postán eszközöltnék

STEINMETZ MANÓ, BUDAPEST, KLAUZÁL UCCA 20

A pesti izr. hitközség rabbinátusának felügyelete alatt álló

כשר KÖSER כשר
SZALÁMI- ÉS FÜSTÖLTHUSÁRUGYÁR R. T.

VII., DOB UCCA 10.

Telefon: József 126-99.

Lakodalmakra, avatásokra és ünnepélyekre különleges felvágottak. — Vidékre naponta csomagszállítás. Helybeli rendeléseket házhoz szállítjuk.

Sirkövek PFEIFER és HESZKY kőfaragómesterek
מבכה Budapest, X., Kozma ucca 7. (Újtemető, villamos-megálló.) • Telefon: József 59-61.

ÜZLET-, PORTÁLBERENDEZÉSEKET, kirakat, belső diszfaburkolatokat a legmodernebb kivitelben, valamint régiek átalakítását kedvező fizetési feltételek mellett is vállalom.
ORCZI MÁRK műasztalos, VIII., Bezerédy ucca 6 (Népszínház u. elején.) Telefonhívó: József 21-44

Varrógépek újak és gyönyörűen felújítottak • **Bachrach Sándor** mérsékelt áron beszerezhetők, részletre is. Budapest, Akácfa-ucca 13.

ZSOLDOS magántanfolyam Budapest, VII., Dohány ucca 84. Telefon: J. 124-47.
Előkészít polgári- és középiskolai magánvizsgákra, érettségire.

Zsineg legolcsóbb VARGA ANDOR cégnél
Fonalak, kötelek, zsákok Budapest, V., József-tér 9. sz.
Telefon: 995-08.

SZÍNHÁZ MŰVESZET

Rabbi mint színművész. A majnamenti frankfurti városi színházban figyelemreméltó sikerrel adták elő *Bernhard Emil* „Die Jagd Gottes“ című színművét. A Bernhard Emil írói név viselője Dr. Cohn Emil előbb brémai, jelenleg berlini rabbi, ki nek nem ez az első drámai kísérlete. A darabot azóta más német városokban is előadták és mint hírlik, a jövő színházi évad folyamán Reinhardt is elő akarja adni Berlinben.

A darab a világháború folyamán a Kárpátok egyik kis zsidó községében játszódik le. Kozákok kifosztották a falucskát és egyelőre tovább mentek. A zsidók imára gyűltek össze a zsinagógában. Váratlanul megjelenik közöttük egy idegen, ki a messiás küldöttének mondja magát. A könnyen izgató tömeg áhitattal csing szavain, egyedül a rabbi gyanakodik a rejtélyes idegenre és ki is deríti róla, hogy kikeresztkelgett zsidó, akinek nyugtalan temperamentuma ismét a zsidók közé sodor. A rabbi lelki tusára kel vele és a forrongó eszmék és érzések áldozatát meggyógyítja. A kozákok visszatérnek és egy állítólagos bűntény elkövetőjének vagy valamely más zsidó kiadását követelik. A messiás küldötte önként jelentkezik, hogy halálával jóvátegye bűnét, hitehagyását.

Forgács Rózi Kis Kamara színházában a legutóbbi bemutatások során szerepelt jeles zsidó költőnk is, Bródy László. Kinek sok szép verseskötete jelent meg eddig s ez volt az első színpadi premierje. Reméljük, hogy zsidó hittestvérünknek ebben is oly nagy sikere lesz, mint gyönyörű verseinek.

A zsidó táncművészet uttörője. Párisban az elmúlt tél folyamán *Hagadati Baruch* táncművész vendégszereplése a világmetropolisz művészi eseményei között is számottevő volt. A művész hosszabb európai körutazás után visszatért Jeruzsálembe, hol az ottani choreographiai intézetben tanítványával együtt tovább munkálkodik életelője megvalósulásán: felkutatni a zsidó táncokat és annak elemeiből felépíteni a modern, de specifikus zsidó táncművészetet.

A háború előtt a moszkvai császári színháznak, utóbb a kiev-i városi színháznak volt tagja. A zsidó újjászülés gondolata magával ragadta és a maga művészi képességeivel munkássai sorába állt.

A művészi elhivatottság fanatikus hitével hiszi, hogy voltak ősi zsidó táncok, hogy sikerülni fog azokat rekonstruálni és azok alapján a modern zsidó táncművészetet megteremteni.

Még oroszországi tartózkodása alatt tanulmányozta a zsidó népeletet, különösen a táncot. Utóbb leutazott a délarabiai jemeni zsidók közé és e kétezer évnél hosszabb idő óta elszigetelten élő és ép ezért ősi etnografiáját megőrzött zsidó népi törzs körében tanulmányozta táncukat. Jeruzsálemben azután tanulmányai eredményét feldolgozta és zsidó tánc-rekonstrukcióit Európában is a szakkörök a megérdemelt figyelemmel részécsítették. Külföldi illusztrált lapok fényképeket közölnek táncprodukcióiról és külön cikkekben hívják fel olvasóik figyelmét művészi törekvéseire.

A berlini zsidó hitközség műgyűjteménye, melyet két év előtt kiraboltak, most újból megnyílt. Az elrabolt műtárgyakat visszaszerezni nem sikerült, a most látható gyűjtemény más,

mint amilyen a régi volt. Teljes elismerésre tarthat azonban számot ama áldozatkészség, mely jelentős, új szerzeményekkel igyekezett a hiányokat pótolni.

Az előcsarnokban régi templomi függönyök és tóratekeresek függnek. A főtermet *Mendelsohn* Mózes, továbbá a műgyűjtemény alapítójának, *Wolf Albertnek* szobra ékesíti. A falakon Steinhardt Jakab haggada illusztrációinak teljes sorozata, továbbá a németországi zsidóknak a világháborúban való részvételét feltűntető képek hosszú sora lóg. Külön felemelést érdemel ezek között *Rosenbaum* festménye, mely 1916 Ros-Hasanna napján tartott tábortestületet örökít meg.

Egy másik teremben *Kaufmann* Izidor 16 festményből álló sorozata ragadja meg a néző figyelmét. (Reprodukcióik „Kaufmann-Mappe“ cím alatt 1925 őszén jelentek meg és méltán keltettek nagy feltűnést.) A termek vitrinjeiben rengeteg szédertál, menorah és más szertartási tárgy van felhalmozva. Igen sok a régi nyomtatvány, könyv, metszet és reprodukció.

Az éremgyűjtemény egyik része régi palesztinai pénzeket és érmekeket, másik része zsidó emberbarátok, költők, tudósok, művészek és más közéleti kiválóságok emléklapjait tartalmazza. Érdekesek a régi sinkövek és bibliapéldányok. — Kíváncsot, hogy a sok muzeális értéket tartalmazó gyűjtemény továbbra is gyarapodjék.

HÁZTARTÁSI, URASÁGI, VENDÉGLŐI, INTÉZETI

TÜZHELYEK

LAKOS LAJOS Takaréktűzhelygyár R.T.

Budapest. Központi iroda és gyár: VIII., Bezerédy u. 8. Telefon: J. 21-34. — Városi üzlet és raktár: IV., Váci ucca 40. (Irányi ucca sarok). Telefon: J. 153-52.

Állami nagy aranyéremmel kitüntetve

GAÁL J.
Zongora készítő és kereskedő

Állandó nagy raktár, vétel, eladás, javítás, hangolás, bérlet

Budapest, VI. Liszt Ferenc-tér 7. M. kir. Zeneakadémiával szemben
Gyár: VII., Erzsébet-körút 48. szám. — TELEFON: Lipót 991-29

Függönyök, kézimunkák, gobelinek, csipkék legolcsóbb bevásárlási forrása **ERMA** kézimunkaház
Budapest, VIII., József-körút 17. Telefon: József 57.

Márványmunkákat vállal PROCOPH TESTVÉREK márványozók
BUDAPEST, VI., SZINYEI MERSE PÁL UCCA 30. SZÁM
(ezelőtt: Felsőerdősor ucca)

Szolid bútort szolid cégnél vásároljon!
20 éve fennáll TROTZER ÉS WIDDER cég bútörüzlete Budapest, VII., Wesselényi-utca 18. — Telefon József 82-59.
Minden eladásunk egy referenciára. — Pincében bútort nem tartunk.

JÁTSZÓTÉR

Salamon király, meg a sündisznó

Napkeleti legenda

Mohammed, a nagy próféta — áldás, béke vele — szent Kóránjában erre tanította híveit: „Ninesen olyan próféta a földön, akinek az Uristen egyszer ne bízta volna szabad választására az örökéletet meg a halált.”

Ekkép történt Salamonnal is, a zsidók böles királyával. Amde, amíg a többi próféták csaknem valamennyien megvetvén a földi életet, a halált választották, hogy a Mindenható számolyánál, a paradicsomban hallgathassák a szférák esudálatos zenéjét és alázatos szolozsmákkal dicsőíthessék a világ mindenség teremtőjét, Böles Salamon sokáig töprengett magában, mitévő legyen.

Ugy történt ugyanis, hogy amikor Salamon király bölesesége, hatalma és pompája tiündökölt a földön. Gábiel Arkangyal, az Uristen hűséges követe odarepült Salamonthoz és feléje nyújtotta az örökélet vizével teletöltött serleget:

„Hallgasd — ugymond — mikép szól a bölesesség szent könyve: Mivelhogy az Örökéletű Isten oly nagy szeretetet érez Adám gyermekei iránt, hogy még jobban kiemeljen benneteket többi teremtményei közül, legnagyobb kegyességét küldi im velem hozzád: Az örökélet vizét. Ha iszol belőle, örökre legyőzted a halál hatalmát: ha nem iszol belőle, elszólit majdan az Isten, ha ütött az órád.”

Salamon király gondolkodási időt kért, összegyűjtötte birodalmának véneit meg tudósait, hogy tanácskozzék velük. Mindannyian azt a tanácsot adták neki, hogy igyekezz az élet vizéből, mert a halhatatlanság a legnagyobb földi adomány. Amde még habozott Salamon király és nem követte e tanácsot. Egybehívta az állatok birodalmát is, hogy meghallgassa azok véleményét is. (Tudvalevőleg Salamon Isten kegyelméből értett az állatok nyelvén.) De itt sem akadt egy is, aki ne tanácsolta volna az élet vizének megivását. Hirtelen azonban hátul, egy kis szerény tövisek állatka emelkedett föl: a tuskés disznó, odalépett a böles király trónusa elé, meghajolt tisztességgel és így szólott:

— Uram királyom! Nem illő dolog ugyan, hogy én, az állatok legmegvetettebbje, akiről sem ember, sem állat nem vesz tudomást, Néked, a nagy, a böles királynak tanácsot adjak, de ha megengeded, hallgasd meg legalázatosabban szolgád szavát...

És amikor a többi nagy állat dühös felmordulását a nagy király egy intésre elnémította, így folytatta a picinyke sündisznó:

— Felséges királyom, hogyha az örök élet vize nem csupán Tenéked adatott meg, hanem gyermekeidnek, rokonaidnak, jóbarátaidnak és szeretteidnek is, úgy hogy mindnyájan részesülhetnek benne, akiket szeretsz, akkor igyál belőle és üdvözülj. De ha az

Isten csakis neked küldötte italát, akkor ne fogadd el. Mert rettentő fájdalom lesz, ha mindazok, akiket becsülsz és szeretsz, lassanként eltávoznak mellőled, te meg változatlan magányosságban maradsz egyedül a földön — örökkön-örökké. Bizony az egyedülletben nines az a pompa, ami felvidíthatna.

Elgondolkodott a király a kis sün beszédén. Előszólította az arkangyalt, Isten követét, azán így szolt hozzá:

— Óh te Istennek kedves küldötte, bizony nem iszom az örök élet vizéből, inkább alázatosan várok amaz órára, amelyet halálomul szabott meg az Isten. Mert se ne gyorsítsa, se ne késleltesse az ember halálának óráját.

Ezzel a válasszal röppent vissza az angyal az Örökkévaló birodalmába. — És amikor a király az okos kis sünt meg akarta tanácsaért jutalmazni, hát már el is tűnt, az angyal magával vitte, mert ő is az Eg küldötte volt.

Az első ibolya

Ép most nyitotta ki első izben szemeckéit egy ibolya. „Halló — isten hozott” kiáltottak a gyepek zöld fűszálai és mélyen meghajoltak az ibolyácska előtt. „Mégis csak szép dolog, hogy nálunk nyílt ki az első ibolya!”

Erről a nagy eseményről nyomban értesült az egész kert. A bokrok zöldelő rügyeikkel integettek, jött a tavaszi szellő, a napsugár, a madárkák karéneken üdvözölték, sőt a nagy fák méltóságosan libegtették ágaikat üdvözlésük jeléül. A kis ibolyácska nagy zavarban volt. Ennyi megtiszteltetés, ennyi melegség, ennyi fény!... és zavarodottan hajtotta le fejecskéjét, legszivesebben ismét a földre bujt volna.

Am a tavaszi szellő szeliden megfogta állát, felemelte fejecskéjét és gyöngéden szolt: „Miért szégyenkezel? Tekints csak fel — hiszen te nagyon jelentős kis személy vagy!”

„Az első ibolyácska” — ujjongták a napsugarak és esókölgatták.

„Most már tudjuk, hogy itt a tavasz, hisz a szemecskébe néztünk” — tavasz gyermeke!

„Vigyázzatok rá, jól vigyázzatok” — hagyták meg a fűszálaknak — „hogy baja ne essék. Ha az emberek jönnek és le akarják szakítani, akkor jól fedjétek be.” Erre a fűszálak, mint egy ezred katona, zöld egyenruhában dőlve állásba vágta magukat és harcészékük jeléül hegyeiket mint fegyvereket nyújtották ki.

Nemsokára tényleg néhány gyermek jött a kertbe. Fogócskát játszottak a gyepeken, ide-oda futkostak, aztán le is ültek a gyepe.

„Ah! — egy ibolya! Egy ibolya!” — kiáltott fel hirtelen az egyik.

„Ezt apámnak viszem” — s már ki is nyújtotta kezét, hogy az ibolyát leszakítsa.

A fűkatonák védőállásba helyezkedtek fegyvereikkel. Hogy csillogtak a napban! Ah, de mit csinálhattak volna? Hiszen oly gyengék voltak!

Am hirtelen odaugrott egy másik leányka. „Ne tépd le! — ne tépd le!” — kiáltotta s kis kezeit, mint egy kis tetőt, védőleg tartotta az ibolya fölé.

„Apa azt mondta, ha az első ibolyát meglátjuk, akkor hívjuk a kertbe és mutassuk meg neki. Nem mondta, hogy tépjük le. A kertben akarja látni.”

Milyen boldogok lettek erre a zöld fűkatonák! Fegyvereikkel tisztelegtek a kis leány előtt és a bokrok azt mondták: Ez a helyes! Legalább nekünk is jut valami a tavasz örömeiből.

Miért vár?

Hetekig ruhára, hisz köztudomású, hogy a **VÖRÖSMARTY Gyors Vegytisztító** (VI., Andrásy-ut 66.) a reggel átvett ruhákat gyönyörűen tisztítja **este** már haza szállítja. Telefon: 159-28.

TUDOMÁNY

Bialik a Nobel-díj jelöltje. Zsidó irodalmi körök, főképp a héber irodalom művelőit régóta foglalkoztatja az a kérdés, miképp lehetne a héber irodalom legkiválóbb egyéniségét az irodalmi Nobel-díjra javaslatba hozni. A javaslatétel a stockholmi tudományos akadémia dolga és eddig csak oly írókat jelölt, kiknek művei svéd nyelven is ismeretesek. Bialik költeményei most már svéd fordításban is megjelentek, az egyik fő-előföltétel tehát már teljesült. Most még az kell, hogy illetékes fórum hívja fel a megjutalmazandó költőre a stockholmi tudományos akadémia figyelmét és ez a fórum a kiépítendő jeruzsálemi egyetem lesz.

35 milliárd a zsidó egyetemnek. Pittsburgban meghalt Sol Rosenblum özvegye. Sol Rosenblum amíg élt, disse volt az amerikai ortodoxiának. Elete egész folyamán állandóan bőkezűen gondoskodott a jesivákról, szemináriumokról, templomokról és egyéb zsidó intézményekről. Különböző cionista célokra óriási összegeket adományozott és amikor a jeruzsálemi egyetem alapkövét letették, negyedmillió dollárt ajánlott fel. Egész egyszerű zsidó ember volt, aki Lengyelországból került Amerikába, két keze munkájával küzdötte fel annyira magát, hogy a tengeren túl is jelentős vagyonra tudott szert tenni. Rövid idő előtt meghalt és nem sokkal később követte őt özvegye, aki nem feledkezett meg férje igazi zsidó erényeiről s végrendeletében úgy rendelkezett, hogy hagyatékából félmillió dollár, azaz 35 milliárd korona a jeruzsálemi zsidó egyetemnek jusson.

A biblia a vakok írására áttéve. A newyorki zsidó vakok intézetének kuratoriuma elhatározta, hogy a héber szövegű bibliát a vakok Braille-rendszerű írására áttéve, kiadja. A kuratorium számít arra, hogy a héberszövegű biblia első ilyen kiadását minden országban szívesen fogják igénybe venni a zsidó vakok intézeteinek igazgatóságai. Erre vonatkozó kérdésközlésekre készséggel szolgál bővebb felvilágosítással. — Címe: Beth-Haironim-Association, 71. Second Street, New-York. Niedelmann S. igazgató kezéhez.

Egységes jiddis ortográfia. Oroszországból jelentik, hogy a jiddis írók ismét felvetették az egységes jiddis helyesírás kérdését. A jiddis nyelvnek több nyelvjárása van és ez a különbözőség a helyesírásban is megnyilvánul. Írók és filológusok több értekezletet szándékoznak tartani, hogy az egységes irányelvben megállapodhassanak és a jiddis helyesírás vitás eltéréseit szabályozzák.

Hírek a falasákról. Dr. Taitlovics Jakab, ki mintegy 20 év előtt az abesszíni falasákban a zsidó nép egy régen elszádkadt töredékét fedezte fel és azóta is buzgón fáradozik érdekében, nemrég Svájcban tartózkodott és egy újságíró előtt a következőképp nyilatkozott az úgynevezett pro falasa mozgalomról:

— A falasák hagyományuk szerint a jeruzsálemi templom első elpusztítása után vándoroltak ki Abesszíniába. A századok folyamán nem volt érintkezéskük más zsidókkal és ezért nem ismerik a templom elpusztítása után kialakult zsidó hagyományokat, csak a bibliát, melynek törvényeihez azonban szigorúan ragaszkodnak.

Amióta, főképp az amerikai zsidók anyagi támogatása révén, dr. Taitlovics állandó kapcsolatot létesített a falasák a világ többi zsidósága között, a körülbelül 50.000 főnyi falasák körében valóságos renaissance észlelhető. Zsidó tudásukat mélyíteni, a héber nyelvet — melynek ismerete veszendőben ment, mert a bibliát is csak ó-abesszíni nyelven olvassák —

ismét elsajátítani igyekeznek. E törekvések előmozdítására tehetséges ifjakat küldtek Európába és Palesztinába, kiket tanítókká és tanárokká képeztettek ki és akiknek közreműködésével 1922-ben modern zsidó népiskola alakult, mely a falasáifjúságot a modern zsidó kultúra jegyében neveli.

A páduai egyetem rektora a numerus claususról. Prof. Luigi Lucatello, a páduai egyetem rektora, világszerte érdeklődést keltő nyilatkozatot tett a zsidó főiskolai szervezetek legutóbbi ünnepélyén. Beszédében megemlítette, hogy már a 17. században megnyitotta Pádvia alma materének kapuit a kiszorult diákság előtt. Akkoriban az európai arisztokráta ifjúság nemkatolikus tömegeiről volt szó, manapság pedig ama országok zsidó ifjairól, melyek megvonták a tanulási lehetőséget előlük. Teljes elismerésével adózik a Pádviában tanuló zsidó hallgatók komoly és fegyelmezett munkájának. „Önök — ugymond — valójában a kiválasztott nép. Néptükben mindenkoron az ész és az intelligencia az uralkodó, őrizték meg kiváló sajtósságaikat, mert ez által nemcsak önmaguknak, hanem az egész emberiség üdvét szolgálják.” — A rektor óriási lelkesedést keltő szavai után az egyetemi hallgatók szónokán kívül dr. G. Castel Bolognesi páduai főbbi mondott megható köszönetet a rektor őszinte kijelentéséért.

Zsidó nő mint megbízott egyetemi előadó. Dr. Heimann Betti, a hallei egyetem magántanára, meghírást nyert arra, hogy az *ind filológia köréből előadásokat tartson.* Az ind filológia és vallástörténet terén eszközölt kutatásai ismertté tették nevét, úgy, hogy a kieli állami filológiai intézetben eltöltött több évi könyvtári szolgálat és asszisztensi működés után 1923-ban a hallei egyetemen magántanári képesítést nyert, most pedig hivatalos megbízást.

A világ legfiatalabb egyetemi hallgatója — zsidó. Közismert tény, hogy Oroszországban, Lengyelországban, Litvániában a zsidó gyermekeket már zsenje 4—5 éves korukban fogták a talmud tanulmányozására. Az ilyen fiatalok között gyakran bámulatos tehetségek akadtak, kik méltán érdemelték meg szakkörök figyelmét. De az ilyen tehetség sokszor csak egyoldalú irányban nyilvánult meg.

Amerikában most sokat beszélnek egy *Gottesmann Arthur* nevű csodagyermekről, ki sokoldalú tehetsége arra képesítette, hogy 10 éves korában sikerrel megállja helyét, az egyetem külön felvételi vizsgálatán, melynek folytatán Georgia állam atlantai egyetemére rendes hallgatónak vették fel. Itt főképp angol történelmi, közgazdasági és francia nyelvi tanulmányokat folytat. Szakemberek megvizsgálták, hogy vajon elméje megbízható-e tanulmányai anyagával és megállapították, hogy intelligenciája 184 pontot ér el, holott 10 éves fiúnál az átlag 100 pont. Emellett nem könyvmoly és nem „magol”.

Mózes halála címen jelentetett meg Biedermann Adolf, egri igazgató-tanító értékes tartalmú füzetet. A kicsiny, de nyelvünkön hűzgapótló művében a szerző a Mídrás és a Talmud nyomán a nagy próféta végső óráit rögzíti meg.

A kiadásért felelősek: MÁRKUS ALADÁR és PARTOS NÁNDOR

A kiadóhivatal vezetője: KELETI I. IMRE igazgató.

Általános Nyomda, Könyv- és Lapkiadó R. T., Budapest, VI., Nagymező ucca 3.

A nyomdaért felelős: Dr. Uj István.

Női vallásos divatparókák
speciális készítése, új formák, modern frizurákkal
Díjtalan próbák - Jutányos árak

Nagy Adorján • Hölygfodrász
SALON DE COIFFEUR „DORJÁN”
Budapest, VII., Erzsébet körút 12, íélemelet.

TAPÉTÁZÁST

izléses kivitelben készit

SZABÓ ÉS HOLZINGER
BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRUT 2.

SIREMLÉKEK

előnyös fizetési feltételek mellett
EICHBAUM M.
Kőfaragó mester és sárgóüzlet-tulajdonos
Budapest, V., Lipót-körút 2. Telefon 46-74

KÖZGAZDASÁG

A Részvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok számára (Trust) közli, hogy az 1925. évi mérleg 9.267.044.668 K tiszta nyereséggel zárult és az igazgatóság az április 17-ére egybehívott közgyűlésnek 18.000 K osztalék kiűzetését (a múlt évben 12.000 K) javasolja. Ugyanez a közgyűlés fogja megállapítani az 1925. január 1-i megnyitó mérleget és határozni fog a Phöbus villamos vállalatok részvénytársaságával ez utóbbiak beolvadása által történendő fuziója iránt, kieserlővén 5 Phöbus-részvényt 2 Trust-részvényre.

A Nova pengómérlege. A Nova Közlekedési és Ipari Részvénytársaság 1925. évi zárszámadása 11.970.500.008 korona nyereséggel zárul és az igazgatóság az április 29-ére egybehívott közgyűlésnek részvényenként 15.000 (előző év 5000) korona osztalék kiűzetését fogja javasolni. Ugyanezen közgyűlés fogja a megnyitó-mérleget is megállapítani, amely 11.200.000 pengő részvénytőket és 6.440.000 pengő tőketartalékot tüntet fel. Az igazgatóság javaslatára 25 régi részvény 16 darab 25 pengős részvényre fog összevonatni.

Kölcsönös Tűzkár és „Janus” Általános Kölcsönös Biztosító Intézet mult évben ünnepelte 100 éves fennállásának jubileumát. Magyarországi igazgatóság: Budapest, VI., Andrásy-ut 50. Modern életbiztosítás legelőnyösebb feltételekkel.

A Phöbus villamos vállalatok részvénytársasága közli, hogy az 1925. évi mérleg 9.712.802.116 K tiszta nyereséggel zárult és az igazgatóság az április 17-ére egybehívott közgyűlésnek 7000 K osztalék kiűzetését (a múlt évben 4000 K) javasolja. Ugyanezen közgyűlés fogja megállapítani az 1925. január 1-i megnyitó mérleget és határozni fog a társaságnak a Részvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok számára cégbe (Trust) való beolvadása (fuziója) iránt, kieserlővén 5 Phöbus-részvényt 2 Trust-részvényre.

A Magyar Általános Közszénbánya Részvénytársulat igazgatósága április 30-ra hívja össze az évi rendes közgyűlést, melynek a tartalékok és jöletli alapok megfelelő gyarapítása mellett részvényenként kétszáz ezer koronás osztalék fizetését fogja indítványozni.

Az Első Magyar Gyapjamos és Bizományi Rt. igazgatóságának f. hó 14-én Kohner Adolf báró dr. elnökelete alatt megtartott ülésén hozott határozata értelmében az igazgatóság a f. hó 27-ére egybehívott közgyűlésnek javasolni fogja, hogy a felértékelt mérlegben alaptőke címén 900.000 pengő és tartaléktőke címén ugyancsak 900.000 pengő mutattassék ki. Ezáltal a jelenleg 1000 korona névértékű részvény névértéke 3 pengőre emeltetik fel és egy-egy részvényre ugyancsak 3 pengő tartaléktőke esik. Az igazgatóság továbbá javasolni fogja, hogy 25 darab 3 pengő névértékű részvény egy darab 75 pengő névértékű részvényre vonassék össze. Az 1925. december 31-iki mérleg 1.787.000.000 korona tiszta nyereséget mutat ki. Az igazgatóság javasolni fogja, hogy az elmult üzletévre részvényenként 3000 korona osztalék fizetessék.

A Szegei Kenderfonó Rt. igazgatóságának legutóbbi ülésén hozott határozata értelmében, az igazgatóság az e hó 25-ére egybehívott közgyűlésnek javasolni fogja, hogy az 1926. január 1-i felértékelt megnyitó mérlegben alaptőke címén 4.860.000 pengő és tartaléktőke címén ugyancsak 4.860.000 pengő mutattassék ki. Ezáltal a részvény névértéke 40 pengőre emeltetik efl és egy-egy részvényre ugyancsak 40 pengő tartaléktőke esik. Részvényösszevonás nem jön tekintetbe. Az 1925. december 31-iki mérleg 3.667.341.705.68 K tiszta nyereséggel zárul, melyből a közgyűlésnek részvényenként 25.000 korona osztalék kiűzetését fogja az igazgatóság javasolni.

Biztosítson az Anglo-Danubian Lloyd Általános Biztosító Részvénytársaságnál. Budapest, VI., Vilmos császár-ut 55. Telefon: 57—58.

SEIDNER LIPÓT

bel- és külföldi uri és női szövet divatkülönlegességek nagyban és kicsinyben

BUDAPEST, VII.
KERTÉSZ UCCA 43.

(Király ucca sarok.)

Szombat és ünnepnap
zárva.

TELEFON: 134—74.

BUTORT

nálunk egy életre vehet, mert tökéleteset adunk legjutányosabban. — Számos elismerőlevél.
ERDŐS ÉS TÁRSA
Rákóczi-út 25. Bejárat Vas ucca 1.

Minden zsidó

MÓRA KUNÓ szabómesternél dolgozat! („VAC” tagja)
BUDAPEST, VII., MIKSA UCCA 2.

BIRÓ ÉS ECKSTEIN
BUDAPEST, V., VÖRÖSMARTY-TÉR 3

TELEFON:
126-06 és 46-25

Legújabb modellű írógépek, másológépek, sokszorosítógépek. Számológépek. Irodai butorok, irodai kellek legolcsóbb beszerzési helye

TELEFON:
126-06 és 46-25

PÁRISI NAGY ÁRUHÁZBAN

Andrássy-ut 39.

a legjobbban a legolcsóbban!

Andrássy-ut 39.

CIMTÁBLÁKAT

legolcsóbban készít
LÁNG és WELLISCH
VII., Holló u. 1. Telefon: J. 123-65.

EZÜST disztárgyak, evőeszközök, sport- és versenydíjak dus választékban, gyári árban
SCHLEIFER ezüstárnyagár. Budapest, VII., Kazinczy u. 14. Telefon: Józ. 135-26.

HUTTER JÓZSEF szappangyár, Olajipar Részvénytársaság
 Budapest, VII., Erzsébet-körút 6.

! CERES !
 kóser ételzsír
 tápláló, könnyen emészthető

ILLÉS SIMON cukrász

BUDAPEST, VII.
 Erzsébet-körút 39.
 Telefon: J. 121-52.

Tea és finom sütemények
 torták, bonbonok, fagyalt
 és gesztenye purée.
 E16 k. 16. uzsonnázó hely.

ASTRA

FACSILLAR-MŰHELY

Csillárok // Müipari tárgyak // Antik butorok
NÁDOR LAJOS tervező iparművésznél
 Budapest, VI., Nagymező u. 52. Mintaterem: IV., Váci u. 39.
 Régi butorokat új módszerrel művésziessé átalakít!

CSÁNGÓ JENŐ

BŐRÖNDÖS - Bördíszmü különlegességek

RÁKÓCZI-UT 39. - TELEFON: J. 129-25.

SIRKÖVEK מצבות

ADLER J. sirkóraktárában
 BUDAPEST, KÁROLY KÖRÚT 7. SZÁM.

Szobafestést és mázolás legolcsóbban vállal **MEGADJA PÉTER**
 VII., Nagydíófa ucca 26

Zsidó szertartási cikkek

templomi aranyhímzések, héber, magyar és német nyelvű
 zsidó irodalmi könyvek nagy raktára.

Olcso árak, előzékeny kiszolgálás!
Neumann Benő könyvkereskedése
 Budapest, VI., Király ucca 8. sz.

AZ EREDETI PÁRISI **CLARKS** soványító fürdőszó

fogyaszt és megakadályozza az elhi-
 zást: Nem kell koplálnia! Nem kell
 használni! 4-12 kg fogyás 6 hét alatt.
 Teljesen ártalmatlan, illatos és kele-
 mes, 6 csomagot tartalmazó doboz
 105 ezer korona részletes utasítással

Clarks párisi soványító krém.

Egyes testrészek részleges lefogyas-
 tására. Nagy tégely ára 5 ezer korona.
 Kapható gyógyszár és drogeriákban.
 Ha nem kapná forduljon a budapesti
 képviselőhöz: Zsoldos, Budapest, IV.,
 Városház ucca 14. telemelet.

Orth. מכתב פוסט fűszerárak és baromfi orth. hitköz-
 ségi macesz-elárusítóhelye, legolcsóbb árban kapható
EHRENFREUND ÉLIÁS

WESSELÉNYI UCCA 13. Telefonhívó: J. 74-83
 Megrendeléseket házhoz szállítok

Westend Szálló

BUDAPEST, VI., BERLINI TÉR 3.

Nyugoti pályaudvaron. Telefon: L. 920-64.

Központi fűtés. Minden szobában hideg-meleg víz fürdők, lift
 Uri családok találkozó helye.

Szoba árak 50.000-60.000 koronáig, fűtéssel együtt.

Akinek nem mindegy

MIT TESZ A NYELVÉRE,
 az csak mindenütt a
SZENT ISTVÁN
CUKORKÁT

kérje, mert ezt valódi ola-
 jokkal, tiszta izekkel készít-
 jük. Megismerhetők, hogy
 minden szem cukorkába
 a **SZENT ISTVÁN** szó
 van préselve

Kőbányai Polgári Serfőző és
 Szent István Tápszerművek Rt.

Budapest, 1926. május hó.

I. évfolyam 5. szám.

Egyetértés

IRODALMI, TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS HITÉLETI KÉPES HAVI FOLYÓIRAT

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

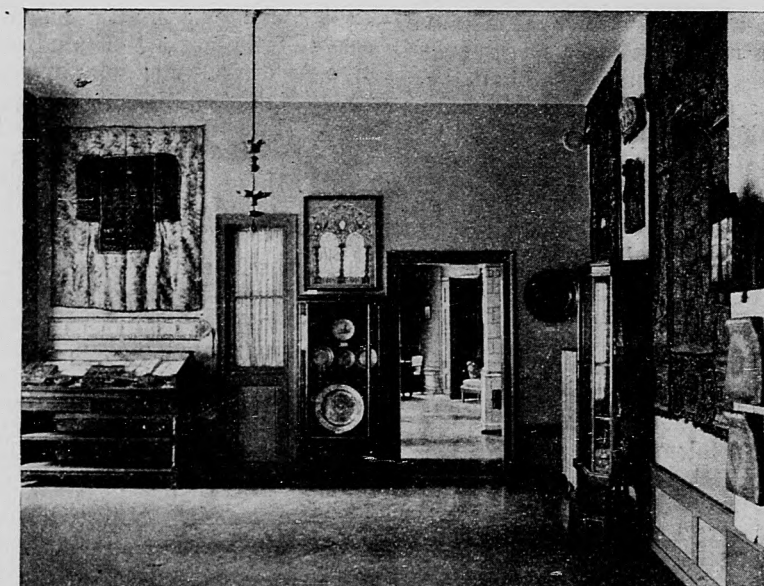
VI., ANDRÁSSY-UT 84. SZÁM.

Felelős szerkesztő:

MÁRKUS ALADÁR

Előfizetési díj:

Egész évre K 150.000
 Jugoszláviában . . 250 Dinár

A frankfurti Rothschild-muzeum